

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HENNA-RIIKKA HISSO
JOHANNA LAIHO
JASMIN RUISNIEMI

Koira lastensuojelulaitoksessa

HOITOTYÖN TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Hisso, Henna-Riikka; Laiho, Johanna & Ruisniemi, Jasmin: Koira lastensuojelulaitoksessa
Opinnäytetyö, AMK
Hoitotyön tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2024
Sivumäärä: 60

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa esite koira-avusteisuudesta lasten- ja nuorten koti Toukolassa. Esitteen tarkoituksena oli markkinoida Toukolan uutta koira-avusteista toimintaa asiakkaille eli hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöille, jotka sijoittavat lapsia lastensuojelulaitoksiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että asiakkaat saivat tietoa eläinavusteisen toiminnan mahdollisuuksista tukea lasten ja nuorten hyvinvointia. Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää koiran pidon edellytyksiä lastensuojeluyksikössä sekä koiran luontaisia terveysvaikutuksia asukkaille.

Opinnäytetyön tilaajana toimi yksityinen lastensuojelun sijais- ja avohuollon palveluja tarjoava perheyritys Lehmuskolo Oy, lasten- ja nuorten koti Toukola. Toukolassa aloitettiin koira-avusteinen työskentely, jonka markkinointiin esite tilattiin.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Menetelmänä toiminnallisessa opinnäytetyössä oli: raporttiin sisältyvä kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja esitteen tekeminen. Kirjallisuuskatsauksessa käsiteltiin näyttöön perustuvaa tutkimustietoa, joka yhdistettiin esitteeseen. Tuotosta voidaan käyttää tilaajataholla markkinoinnin välineenä.

Opinnäytetyö alkoi vuoden 2024 alussa aiheen valinnalla ja sen rajauksella. Opinnäytetyötä tehtiin vuoden 2024 ajan ja se valmistui vuoden 2024 joulukuussa.

Avainsanat: Koira-avusteisuus, lastensuojelu

ABSTRACT

Hisso, Henna-Riikka; Laiho, Johanna & Ruisniemi, Jasmin: A dog in a child protection institution

Bachelor's thesis

Nursing

December 2024

Number of pages: 60

The purpose of this thesis was to create a brochure about dog-assisted activities at Toukola, a children's and youth home. The brochure aimed to promote Toukola's new dog-assisted program to clients and social workers from the county's wellbeing services who place children in care homes. The goal of the thesis was to inform clients about the potential benefits of animal-assisted activities in supporting the wellbeing of children and youth. The thesis also sought to explore the requirements for keeping a dog in a child welfare unit and the positive health effects that dogs can have on residents.

The client for this thesis was Lehmuskolo Oy, a private family business that provides child welfare foster care and outpatient care services, including Toukola children's and youth home. Dog-assisted activities were introduced at Toukola, prompting the need for a marketing brochure.

The thesis was carried out as a functional project. The method used included a descriptive literature review, which was incorporated into the report, and the creation of the brochure. The literature review covered evidence-based research, which was integrated into the brochure. The final product can be used by the client as a marketing tool.

The thesis was implemented as a functional thesis. The methods in the functional thesis included a descriptive literature review incorporated into the report and the creation of a brochure. The literature review covered evidence-based research data, which was combined with the brochure. The subscriber can use the brochure as a marketing tool.

The thesis work began at the beginning of 2024 with the selection of the topic and its limitations. The thesis work was done during 2024 and was completed in December 2024.

Keywords: Dog assistance, children foster care

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA LASTENSUOJELUSSA	6
2.1 Koira-avusteisen toiminnan edellytykset lastensuojelulaitoksessa	8
2.2 Koira-avusteisen toiminnan haasteet.....	9
2.3 Koiran luontaiset vaikutukset terveyteen ja niiden hyödyntäminen koira-avusteisessa toiminnassa	13
2.4 Koira-avusteiseen toimintaan sopivan koiran valinta	17
3 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT.....	18
3.1 Esitteen laadinnan perusteet.....	18
3.2 Kirjallisuuskatsaus	20
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	22
5 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU	23
5.1 Kohdeorganisaation kuvaus	23
5.2 Aikataulu	24
5.3 Resurssit ja riskit	25
5.4 Arviointisuunnitelma	28
6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	29
6.1 Kirjallisuuskatsauksen toteutus	30
6.1.1 Aineiston haku ja valintakriteerit	31
6.1.2 Tutkimuksien kuvaus	32
6.1.3 Aineiston analyysi	34
6.1.4 Tutkimusten tulokset	35
6.1.5 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset.....	38
6.2 Esitteen laadinta.....	40
7 ARVIOINTI.....	41
8 POHDINTA.....	44
8.1 Eettisyys	44
8.2 Kehittämisideat ja jatkotutkimushaasteet.....	46
LÄHTEET	47
LIITE 1: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN HAKUTAULUKKO	53
LIITE 2: ARTIKKELITAULUKKO	54
LIITE 3. ANALYSOINTILUOKITTELU	57
LIITE 4. ESITE	59

1 JOHDANTO

Ihmisen ja eläimen suhteessa voidaan nähdä erityisiä ja hoitavia piirteitä. Tällaisista kohtaamisista on kyse eläinavusteisessa toiminnassa. (Suvilehto, 2022, s.20–21.) Koira-avusteisen työn kulmakivinä, sosiaali- ja terveysalan työmuotona, nähdään ohjaajan tuntemus sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalta yhdistyen eläimen lajityypillisen käyttäytymisen tuntemukseen. Työskentelyn tavoitteena on tukea asiakkaan kasvua, kehitystä ja elämää yksilöllisten tavoitteiden kautta. (Suvilehto, 2022, s. 56.)

Eläinavusteinen toiminta Suomessa on alkanut juurtumaan hoitotyöhön ja kuntoutukseen 2000-luvun alusta, mutta aiheesta tarvitaan kuitenkin lisätutkimusta (Hautamäki ym., 2018, 16–17, s. 54). Kelan (Hautamäki ym., 2021) ja Duodecimin (Vehmasto & Lipponen, 2021) julkaisuissa eläinavusteisista menetelmistä on todettu olevan hyötyä, mutta aihe vaatii monimenetelmäistä lisätutkimusta ja laadukkaan tieteellisen tutkimuksen tarve on edelleen suuri.

Opinnäytetyön tilaajana toimii yksityinen lastensuojelun sijais- ja avohuollon palveluita tarjoava yritys Lehmuskolo Oy, jonka lasten ja nuorten koti Toukolan hoitomalliin yhdistetään koira-avusteinen toiminta. Toukola on tarkoitettu noin 8–18-vuotiaille erityistä tukea tarvitseville lapsille. Toukola on perustason yksikkö lisäresurssilla. Toukolassa on erityisosaamista psykiatriasta, kehitysvammoista ja erilaisten traumojen hoidosta. Toukolassa toimii moniammatillinen tiimi, jolla on pitkä kokemus lastensuojelun sijaishuollosta. Henkilökuntaa koulutetaan aktiivisesti vastaamaan lasten muuttuviin tarpeisiin ja uusiin menetelmiin, kuten koira-avusteinen toiminta. Yksikössä työskentelyn kulmakivenä on luottamuksellinen ja tukeva omaohjaajatyö, jota kehitetään koko ajan. Koiran on tarkoitus olla mukana lasten arjessa sekä osallistua omaohjaajan lisäksi esimerkiksi asiakaspalavereihin. (Rantala, 2024a; Lehmuskolo Oy, 2024.)

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa esite koira-avusteisen toiminnan mahdollisuuksista lasten- ja nuorten koti Toukolassa. Esitteellä markkinoidaan Toukolan uutta koira-avusteista toimintaa asiakkaille, jotka ovat pääasiassa sosiaalityöntekijöitä. Opinnäytetyön tavoite on, että asiakkaat saavat tietoa mahdollisuuksista tukea lapsen kehitystä koira-avusteisella toiminnalla. Opinnäytetyön tehtävänä on myös selvittää koiran pidon edellytyksiä lastensuojeluyksikössä sekä koiran luontaisia terveysvaikutuksia asukkaille.

2 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA LASTENSUOJELUSSA

Eläinavusteinen työskentely (Animal Assisted Interventions, AAI) on katto-termi, joka pitää sisällään eläinavusteisen toiminnan (Animal-Assisted Activity, AAA), terapian (Animal-Assisted Therapy, AAT) ja opetuksen (Animal-Assisted Pedagogy, AAP). Eläinavusteinen toiminta (AAA) on yleensä toimintaa, jossa voi toimia vapaaehtoinen tai koulutettu ammattilainen, joka on perehtynyt eläinavusteiseen toimintaan. Eläinavusteinen toiminta perustuu eläimen luontaisiin vaikutuksiin ilman tavoitteiden asettelua ja seuranta. Eläinavusteinen Terapia (AAT) on tavoitteellista, suunniteltua ja seurantaan perustuvaa kuntoutus- ja hoitotyötä, jonka suorittaa eläinavusteisen alan tutkinnon suorittanut henkilö. Eläinavusteinen opetus (AAP) yhdistää sekä eläinavusteista toimintaa että terapiaa. Opetusta suorittaa eläimeen perehtynyt opetusalan ammattilainen tai asianmukaisen koulutuksen saanut ohjaaja opettajan lisäksi. (Ikäheimo, 2013, s.10–11.) Tässä opinnäytetyössä on aiheena koira-avusteinen toiminta, joka toteutuu Toukolassa koiran toimiessa yhden koira-avusteiseen toimintaan perehtyneen ohjaajan työparina hänen työvuorojensa aikana.

Eläinavusteinen toiminta (AAA) tarkoittaa eläimen ottamista mukaan edistämään ihmisten hyvinvointia ja koira-avusteisessa toiminnassa vaikuttavana eläimenä käytetään koira (Ikäheimo, 2013, s.10–11). Ihmisen ja eläimen välinen sidos (Human-Animal Bond, HAB) käsite määritellään molemmin

puolisesti hyvää tekeväksi ja dynaamiseksi suhteeksi ihmisten ja eläinten välillä. Ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus (Human-Animal Interaction, HAI) sisältää emotionaalisen, psykologisen ja fyysisen yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen ihmisten, eläinten ja ympäristön kanssa. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.15–16.) Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta on vapaamuotoista. Sille ei ole asetettu tarkkoja tavoitteita, eikä sitä yleensä dokumentoida. Vapaaehtoistoimintaa on esimerkiksi kaverikoiratoiminta. Eläinavusteisuutta hyödynnetään myös monissa terveyttä ja hyvinvointia edistävissä ja ennaltaehkäisevissä palveluissa. Eläinavusteisen palvelun tarjoajalla ei välttämättä ole sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkintoa, mutta palvelun tuottaminen edellyttää kuitenkin osaamista ihmisten kanssa työskentelystä. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.15–16; Ikäheimo, 2013, s.10–11; Lipponen ym., 2023.) Työturvallisuuslaki, 738/2002, edellyttää sekä työnantajan ja tekijän suunnittelevan koiran kanssa tehtävän työn niin, ettei se aseta ketään vaaraan tai haittaan. Koira-avusteisen työskentelyn toimintatavoille on laadittu ammattieettiset ohjeet, joissa työskentelyn perustana on yhteistyö sekä asiakkaan tietoisuus toimintamuodon mahdollisuuksista sekä rajoista. Asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta koira-avusteisuudesta tulee kunnioittaa. Koiran kanssa työskentelevä ammattihenkilö on velvollinen huolehtimaan toiminnan turvallisuudesta sekä työskentelyssä käytettävän koiran asianmukaisesta peruskoulutuksesta ja hyvinvoinnista. (Koirat kasvatusta ja kuntoutustyössä, 2017.)

Lastensuojelulaissa (417/2007, 1 luku 4 §) todetaan, että lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Kun lastensuojelun avohuollon tukitoimin ei kyetä riittävästi auttamaan lasta, on hänellä oikeus huostaanottoon ja sijaishuoltoon. Huostaanottoon tulee ryhtyä, kun sille asetetut edellytykset toteutuvat. Sijaishuollolla tarkoitetaan

lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella joko perheessä tai laitoksessa. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2024a.) Lastensuojelulaitoksiksi, joissa voidaan järjestää laissa tarkoitettua sijaishuoltoa, määritellään lastensuojelulaissa (417/2007, 10 luku 57 §) lastenkodit, koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin ja lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen (Lastensuojelulaki, 10 luku 50 §). Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301, 2 luku 10 §) mukaan palveluja järjestettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin ja selvitettävä erityisen tuen tarpeet. Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (Lastensuojelulaki, 3 luku, 13 b §). Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee sijoituksen ja valitsee sijaishuoltopaikan. Sijaishuoltopaikkaa valittaessa lähtökohtana ovat lapsen etu ja tämän tarpeet. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2024a.)

Eläinavusteinen työskentely on tullut lastensuojeluun työntekijöiden oman kiinnostuksen kautta ja asiakkaiden aloitteista. Koirien koetaan saavan aikaiseksi positiivisia vaikutuksia, joita ihminen ei pysty saamaan aikaiseksi toisessa ihmisessä. (Kallio & Rintamaa, 2008, s. 226–229.) Jo varhaisina aikoina on havaittu eläimen läsnäolon ja läheisyyden lisäävän hyvinvointia arjessa. Eläinten hoivaamisen tärkeydestä lasten tunteiden kehittymisen kannalta on kuvauksia jo 1700-luvulta asti. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.14.) Suomessa koira-avusteisia menetelmiä on käytetty lisääntyvästi Suomen Kennelliiton aloitettua tarjoamaan Kaverikoira-toimintaa vuonna 2001 (Hautamäki ym., 2021).

2.1 Koira-avusteisen toiminnan edellytykset lastensuojelulaitoksessa

Koira-avusteisessa toiminnassa tulee ottaa huomioon lain vaatimukset. Lain eläinten hyvinvoinnista (693/2023) tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia, kunnioitusta ja hyvää kohtelua. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (238/2010) pykälässä 2

määritellään, että koiran haltija voi olla luonnollinen henkilö, esim. työntekijä, tai oikeushenkilö, kuten lastensuojelulaitos, jonka on pykälän 3 mukaan veloitettu ilmoittamaan koira rekisteriin ja tunnistusmerkitsemään mikrosirulla viimeistään kolmen kuukauden kuluttua syntymästä. Metsästyslaissa (615/1993, 8 luku) säädetään koiran kiinnipitovelvollisuudesta, koirakokeista, koiran kouluttamisesta sekä koiran talteenotosta. Rikoslaki (39/1889, 44 luku 15 §) määrittää koiranomistajalle rikosoikeudellisen vastuun koiran aiheuttamista vahingoista. Koira ja muut lemmikit rinnastetaan Suomen laissa esineisiin, täten eläinten kauppaan sovelletaan irtaimen kauppaa koskevia oikeussääntöjä, joista keskeisimpiä ovat kuluttajasuojalain (38/1978, 5 luku), kauppalain (355/1987) säännökset sekä eläinten hyvinvointilain säännökset (693/2023). (Suomen kennelliitto, 2024a.)

Sijaishuoltopaikan toimintaa valvovat sijoittajahyvinvointialue ja aluehallintovirasto (Lastensuojelulaki, 13 luku 79 §.) Sosiaalipalvelujen tuottajien on laadittava toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palvelujen tuottajan sosiaalipalvelut ja palvelukokonaisuudet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan omavalvontaa määrittää valvontalaki (741/2023), joka velvoittaa julkisia ja yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajia laatimaan ja julkaisemaan palveluyksikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman. Palveluntuottaja vastaa oman toimintansa sekä alihankintana hankkimiensa palvelujen laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamisesta omavalvonnan keinoin (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023).

2.2 Koira-avusteisen toiminnan haasteet

Lastensuojelulaitosten täytyy varmistaa, että sijaishuollon palvelut toteutetaan laadukkaasti ja asiakasturvallisesti. Lastenkodit tekevät tämän laatimalla kirjallisen omavalvontasuunnitelman. Omavalvontasuunnitelmassa kiinnitetään huomiota siihen, miten lapsen tarvitsema sijaishuolto toteutetaan ja miten sen laatu varmistetaan. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2024b.) Omavalvontaan

kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tehtyjen sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 741/2023, 4 luku 23§).

Suurimpina riskeinä eläinavusteisessa toiminnassa on pidetty allergioita, zoonooseja eli ihmisten ja eläinten välillä tarttuvia tauteja ja eläimiin liittyviä onnettomuuksia kuten kaatumiset, puremat ja raapimisesta aiheutuneet loukkaantumiset. Toiminnassa tulee ottaa huomioon myös koiriin liittyvät pelot. Eläinavusteisen toiminnan riskien arviointiin ei ole tällä hetkellä luotu yhteisiä arviointivälineitä. Tutkimuksia riskeistä on todella vähän. Varsinaista tietoa kuinka paljon riskejä koira-avusteisessa työssä oikeasti on, tai kuinka paljon onnettomuuksia todella tapahtuu, ei ole. (Vainio, 2022, s.180-181.) Koira-avusteisessa toiminnassa on tärkeä ottaa huomioon eettinen näkökulma. Kehtään ei saa pakottaa osallistumaan toimintaan, vaan jokaisen osapuolen tahtoa on kunnioitettava. Koiran ohjaajan vastuulla on, että toiminta pysyy myös koiran kannalta eettisesti hyväksyttävänä. Lisäksi on otettava huomioon kaikki, joita toiminta koskettaa, kuten muut työntekijät, lasten vanhemmat ja sisarukset. (Latvala-Sillman, 2018, s.80.) Vapaamuotoisessakin koira-avusteisessa toiminnassa on tärkeä pohtia, miksi koira on mukana kohderyhmän toiminnassa, ja mitä tavoitteita sen läsnäololle liittyy, jotta se tuottaisi mahdollisimman paljon positiivisia terveysvaikutuksia osallisille (Hautamäki ym., 2021, s.19).

Allergeenitonta koiraa ei ole. Kaikissa koirissa on samat allergeenit, sen sijaan koirasta irtoavan allergeenin määrä vaihtelee yksilöstä toiseen paljon enemmän kuin rodusta toiseen. Eläimillä voi olla useita allergian kannalta merkityksellisiä allergeeneja, mutta useimmilla eläimillä on vain harvoja, useimmiten 1–2 niin sanottua pääallergeeniä. Koiran pääallergeeniä, niin sanottuihin lipokaaliniproteiineihin kuuluvaa Can f 1:ta, muodostuu pääasiassa koiran sylkirauhasessa. Sitä esiintyy lähinnä koiran hilseessä ja syljessä. Vanhojen koirien nuoria koiria kuivempi iho erittää enemmän hilsettä. Ihon pintakerroksen uusiutumisenopeus vaihtelee koira rotujen välillä ja selittää myös osittain lajikohtaista vaihtelua erittyvän hilseen määrässä. Joidenkin tutkimusten mukaan

uroskoirien virtsa tai eritteet ovat enemmän oireita aiheuttavia. Suomalaisista ihmisistä 15 % saa allergiaoireita eläimistä, ja kouluikäisillä osuus on jopa 20 %. Allergiaoireet vaihtelevat aivan lievista oireista todella vakaviin oireisiin. Todellisuudessa eläinallergeeneja on kaikkialla, olipa eläin käynyt paikassa tai ei, koska allergeenit leviävät myös eläinten omistajien vaatteissa. Tärkein allergian ilmaantumista säätelevä tekijä on perimä, eikä herkistyminen koiralle välttämättä lisäännä, vaikka varhaislapsuudessa koiralle altistuukin. (Allergia-, iho ja astmaliiitto, 2019; Vainio, 2022, s.183; Valovirta, 2013, s.48–56.) Ennen koira-avusteisen työn aloittamista on sovittava ohjeistus siitä, miten koiran kanssa työtiloissa toimitaan, jos jollakin asukkaalla tai työntekijällä on koira-allergia (Latvala-Sillman, 2018, s.90).

Tartuntatauteja, joiden aiheuttajat voivat siirtyä eläimistä ihmisiin ja päinvas-toin, kutsutaan zoonooseiksi. Zoonoosien aiheuttajin kuuluu erilaisia baktee-reita, viruksia, alkueläimiä, loisia ja muita taudinaiheuttajia kuten prioni. Zoonoosit voivat tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välil-linen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, veden tai hyönteisten välityksellä. Niistä osa aiheuttaa melko lieviä sairastumisia, mutta eräät zoonoosit ovat ihmiselle hengenvaarallisia. Voidaksemme ehkäistä zoonoo-sitartuntoja on erittäin tärkeää kertoa eläinten kanssa työskenteleville zoonoo-siriskistä. Zoonoositartuntoja voi vähentää henkilökohtaisella suojautumisella ja huolehtimalla hyvästä hygieniasta. Lisäksi pesu- ja peseytymismahdolli-suuksia on oltava tarjolla riittävästi. (Työterveyslaitos, 2024.) Koira ei saa oles-kella tiloissa, joissa käsitellään lääkkeitä tai ruokaa (Hautamäki ym., 2021, s.40). Koira-avusteisessa toiminnassa olevalla koiralla tulee olla terveellinen ja turvallinen ruokavalio. Koiran tulee olla terve. Rokotukset sekä loishäädöt on tehtävä säännöllisesti. Tärkeä on pitää koira puhtaana ja hoitaa myös koi-ran suunterveyttä. Koiran kynsien tulee olla lyhyet eivätkä ne saa olla terävät. (Latvala-Sillman, 2018, s.82, 90.)

Maa- ja metsätalousministeriön asettama pysyvä zoonoosityöryhmä ja sosi-aali- ja terveysministeriön asettama ruokamyrkytysten seurannan yhteistyö-ryhmä, työstivät zoonoosien merkitysarvioinnin vuonna 2005. Työryhmän ar-vion mukaan kymmenen merkittävintä zoonoosia aakkosjärjestyksessä ovat:

borrelioosi, EHEC-tartunta, kampylobakterioosi, listerioosi, myyräkuume, puutiaisaivokuume, rabies, salmonelloosi, yersinioosi ja vCJD/BSE. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2013, 2013–1.) Valtioneuvoston raportissa, -zoonoosit suomessa 2011–2021, koiran ei ole todettu kantavan tai tartuttavan ihmiseen EHEC- bakteeria, vCJD/BSE - prionitauteja, myyräkuumeen aiheuttamaa puumalavirusta eikä yersinoosi- bakteeria. Borrelioosia on todettu monella eläinlajilla, kuten koiralla. Tauti ei leviä sairastuneista eläimistä ilman punkin välitystä eteenpäin. Lemmikkien, kuten koiran, raakaruokinnan yleistymisen voi vaikuttaa ihmisten Kampylobakteeri tartuntoja lisäävästi. (Raulo ym., 2023.) Merkittävällä osalla koirista on tietyillä alueilla Suomessa, esimerkiksi Ahvenanmaalla, puutiaisaivotulehdus, TBE (tick-borne encephalitis), -virusvasta-aineita (Hytönen ym. 2021). Raivotautitartunnan voivat saada kaikki nisäkkäät. Vaarallisia virussairauksia, kuten raivotautia ja tarttuvaa maksatulehdusta ei nykyään esiinny suomalaisilla koirilla säännöllisten rokotusten ansiosta. SARS-CoV-2-tartunta todettiin Suomessa koiralla vuonna 2022. Taudin merkityksestä pitkällä aikavälillä ei ole tietoa. Asiantuntijoiden yhteinen näkemys on, että viruksen merkitys zoonoosina voi tulevaisuudessa kasvaa. Eläimillä Salmonella zooepidemicus -bakteerin aiheuttamia infektioita on todettu yksittäisillä koirilla vuosittain. Vuonna 2022 Ruokavirastoon varmistettavaksi ja tyydytettäväksi tulleita, lemmikkieläimistä eristettyjä salmonellakantoja oli kaikkiaan 16 kpl, näistä 11 oli koirista. Kotoperäisiä leptospiroositapauksia eläimillä ei ole Suomessa esiintynyt vuosikymmeniin. Vuonna 2015 henkilöllä todettiin E. canadensis G10:n aiheuttama kystinen ekinokokkoosi, kyseessä oli ensimmäinen kotoperäinen tartunta yli 50 vuoteen. Toxoplasma gondii -loisen välisäntinä voivat toimia ihminen ja tasalämpöiset koti- ja villieläimet. (Raulo ym., 2023.)

Suomessa yleisin puremahaavan aiheuttaja on koira. Koiranpuremissa vaurio on yleensä selvästi nähtävissä. Kaikkiin puremahaavoihin liittyy jäykkäkouristuksen mahdollisuus. Puremavammat ovat aina epäpuhtaita, ja niihin liittyvä kudostuho voi olla huomattava. Haavan varhainen ja huolellinen puhdistus on tärkeää. Rabieksen mahdollisuus on huomioitava etenkin ulkomailla saadussa puremassa. Koiran puremista tulehtuu 5–20 %. (Saarelma, 2022.) Koira-avusteisen toiminnan suunnittelu ja valvonta on tärkeää, jotta siihen osallistuvien

eläinten ja henkilöiden turvallisuus voidaan taata. Koirien työaikaa tulee harkita kunnolla sekä ottaa huomioon tilanteet, joissa se saattaa stressaantua. Ohjaajalla tulee olla tarpeeksi tietoa koiran käyttäytymisestä ja mielentilasta sekä taitoa tunnistaa sen hyvinvointiin liittyviä ongelmia. Riskien vähentämisen kannalta ohjaajan kokemus ja pätevyys ovat yhtä tärkeitä kuin eläimen sopivuuden arviointi. (Latvala-Sillman, 2018, s.80–83; Vainio, 2022, s. 190-192.) Koiran aiheuttamiin vahinkoihin voi varautua ottamalla vastuuvakuutuksen, joka korvaa henkilö- ja esinevahinkoja, jotka koira aiheuttaa ulkopuolisille (Lähitapiola, n.d; Turva, n.d; If, n.d).

2.3 Koiran luontaiset vaikutukset terveyteen ja niiden hyödyntäminen koira-avusteisessa toiminnassa

Koiran ja ihmisen välisen kanssakäymisen vaikutukset tulevat esiin moniulotteisena kokonaisuutena psyykkisellä, fyysisellä ja sosiaalisella sekä tunteiden tasolla. Koiran ja ihmisen välinen vuorovaikutus lievittää stressiä lisää sosiaalisuutta. Koiran reagoidessa ihmisen tunteisiin, ymmärrys mielen ja kehon välisestä suhteesta paranee. Koiran käytöstä käytetään apuna tapahtumien ja turvallisuuden ennakointiin. Taito havainnoida lähellä olevan koiran käytöstä ja reagoida siihen, autonomisen hermoston vasteilla, on sisäsyntyistä. Näihin toimintoihin pohjautuvat lemmikkien läheisyyden terveyshyödyt. Koirat lisäävät toivoa, tuottavat mielihyvää ja antavat toisille syyn elää. Ihmisillä liittyy koiriin myös pelkoja, eikä kaikille koirat aiheuta miellyttävää tunnetta, vaan stressitaso ja pelontunteet voivat lisääntyä. Eläinavusteista toimintaa suunniteltaessa se on hyvä tiedostaa. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.22; Hautamäki ym., 2021, s.19; Laukkanen, 2013, s. 22–35.)

Koiran läheisyydessä olon fyysisenä vaikutuksena on havaittu sen rauhoittavan parasympaattisen hermoston toimintaa sekä lisäävän oksitosiinin ja mielihyvä hormonien, dopamiinin ja endorfiinin, määrää veressä. Koiran läsnäolo, silittäminen ja koskettaminen lisäävät oksitosiinin erittymistä silittäjällä ja silittävällä eläimellä. Koiran käsittely laskee kortisolitasoja ja sen avulla voi siedättää yli- tai alivirittynyttä aistijärjestelmää. Hyödyllisiä muutoksia elimistön

tilassa saattaa tapahtua ylipäättään eläimiä katsellessa, voimakkaimpia ne ovat liittyessään tuttuun ja läheiseksi koettuun lemmikkiin. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.21; Laukkanen, 2013, s. 22–35; Latvala-Sillman, 2018, s.23.) Koirasuhde vaikuttaa ihmisen psyykkiseen terveyteen vähentäen ahdistuneisuutta ja stressin tunnetta. Psykkisellä ahdistuksella ja stressillä on itsessään sydän ja verisuonitapahtumien määrää lisäävä vaikutus, joka on riippumaton muista riskitekijöistä, kuten liikunnan vähyydestä tai tupakoinnista. Stressin vähentämisen on todettu muuttavan myös verenpainetta ja rasva-arvoja edulliseen suuntaan. (Laukkanen, 2013, s. 31.)

Sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja tunteisiin vaikuttaa aivolisäkkeen takaosasta vapautuva oksitosiini-hormoni. Oksitosiinin on todettu edistävän luottamuksellisen suhteen syntymistä. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.20–21; Laukkanen, 2013, s. 22–35.) Oksitosiinipitoisuudet ovat korkeammalla ihmisäideillä heidän ollessa vieraiden lasten kanssa. Äidillisen käytöksen alkamisessa ja kiintymyksen luomisessa on oksitosiinilla tärkeä merkitys. Sen jatkumisessa oksitosiini ei ole enää niin tärkeä koska kiintymys on jo rakentunut hoivaajan ja lapsen välille. Kiintymyssuhteisiin vaikuttavat myös aivokuoren toiminnan kuten mielenkiinnon kohteiden ja oppimisen muovaamat seikat. Eläinten läsnäolon merkitys korostuu, jos ihmissuhteet ovat eri syistä puutteellisia tai niihin liittyy traumaattisia kokemuksia. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.20–21; Laukkanen, 2013, s. 22–35.)

Eläinkokemukset vaikuttavat sekä lasten mielentilaan että tunnetilaan. Eläimiä kohtaan syntyneellä empaattisuudella on todettu olevan yhteys lapsen empaattisuuden kehitykseen puheessa, jolla lapset kuvasivat omaa mielentilaansa. Eläinavusteisella oppimisella on voitu tukea oppilaita, jotka tarvitsevat tukea itsesäätelyyn sekä käyttäytymiseen ja keskittymiseen. (Laukkanen, 2013, s. 22–35; Mickelsson, 2022, s. 66–67.) Koiran läsnäolo rauhoittaa levotomuutta ja edistää keskittymiskykyä sekä voi vähentää myös oppimiseen liittyvää ahdistusta ja tukea itsetunnon ja pystyvyyden kokemuksia. Eläinavusteisuuden on todettu sopivan eri kognitiivisten toimintojen kuntouttamiseen ja eläinavusteisuuden positiivisista vaikutuksista on tutkimusnäyttöä muun muassa aivovammoihin, autismitietämisen haasteisiin ja oppimisvaikeuksiin liittyvässä

kuntoutuksessa. Neuropsykiatriset oireyhtymät voivat aiheuttaa lapselle sisäisen motivaation puutteen opiskeluun ja kuntoutukseen, jolloin eläin nopeuttaa ja helpottaa sisäisen motivaation syntyä. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.21, 86; Hautamäki ym., 2021, s.20.) Lapset oppivat aikuisen ohjaamana, että koiralla on omatkin tarpeensa ja sen hyvinvoinnista huolehtimiseen voi lapsikin osallistua. Koira-avusteisessa toiminnassa koira motivoi tekemään harjoitteita ja antaa positiivista palautetta. Koiran opettamiseen ja hoitamiseen osallistuminen antaa onnistumisen kokemuksia lapselle itselleen ja kohentaa itsetuntoa. (Hautamäki ym., 2021, s.20; Latvala-Sillman, 2018, s.23; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2021.) Lapsia voidaan myös motivoida liikkumaan enemmän koira-avusteisuuden avulla. Lenkkeily sekä pihaleikit koiran kanssa lisäävät fyysistä kuntoa, mikä on edullista painon hallinnalle ja nivelten hyvinvoinnille. Ulkoilu auttaa pitämään yllä hyvää mielenterveyttä. (Latvala-Sillman, 2018, s. 12–23.) Koira-avusteisuus lievittää lapsen jännitystä ja lisää turvallisuuden tunnetta sekä luottamusta sosiaalisissa tilanteissa (Hautamäki ym., 2021, s.19).

Koiran ele- ja tunnekieleen tutustuminen lisää myös ihmisen ele- ja tunnekieleen ymmärtämistä. Koiria seuraamalla lapset oppivat paljon niiden vaistomaisesta käytöksestä. Koira-avusteisessa toiminnassa koiran avulla lapsi voi myös harjoitella sanoittamaan eri tunteita. Koira pystyy aistimaan ihmisen tunnetiloja ja vastaamaan niihin. (Järvi & Ikäheimo 2020, s. 95; Latvala-Sillman, 2018, s. 21.) Välttelevästi kiintyneelle lapselle sanallinen vuorovaikutus on usein liian tunkeilevaa jopa uhkaavaa. Koira voi toimia varautuneenkin ihmisen tunnesäiliönä ja muita ihmisiä luonnollisempana ystävänä, joka vähentää yksinäisyyttä ja erilaisuuden tunnetta. Koira-avusteisuus voi tyydyttää läheisyyden ja lohdutuksen tarpeita lapsen ollessa stressaantunut. Tällä on erityisesti merkitystä yksinäisille lapsille. Kaltoinkohdellut ja traumatisoidut lapset ovat monesti kokeneet ihmissuhteissaan suuria pettymyksiä. He suhtautuvat ihmisiin varautuneesti, jolloin kiintymys koiraan voi olla merkittävä psyykkisen tervehdyksen mahdollisuus. Koirasta voi tulla lukkiutuneelle lapselle kiintymyksen kohde, jolle tämä osoittaa helliä tunteita ja luottamustaan. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.19, 21, 87; Sinkkonen, 2011, s. 37–43.)

Koira tarjoaa ihmisille yhteisen mielenkiinnon kohteen ja puheenaiheen. Se auttaa keskustelun alkuun sekä yksilö- että ryhmätilanteissa. Lapset kokevat koiran hyväksyvänä ja luotettavana sekä turvallisuuden tunnetta luovana, mikä luo ryhmään myönteisen ilmapiirin. Koira kiinnostaakin lapset nopeammin yhteiseen leikkiin ja keskusteluun. Erityisesti koirat kiinnostuvat epävarmoista ja aroista ihmisistä ja saattavatkin ottaa kontaktia erityisesti näihin lapsiin. Koira-avusteisuudessa ihmisen ja koiran välinen vuorovaikutus voi toimia kuntoutumista tehostavana keinona erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, joilla vuorovaikutuksen peruskävyissä on haasteita. Koira-avusteisuudessa koiran läsnäolo itsessään vähentää vuorovaikutukseen liittyviä paineita, koska koiralla on luontainen kyky kohdata avoimesti erilaisia kommunikoijia. Lapsen voi olla helpompaa harjoitella vuorovaikutustaitoja tai vahvistaa puutteellista kommunikointia koira-avusteisuuden avulla. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s.19, 77; Latvala-Sillman, 2018, s.23; Törmälehto, 2013, s. 44–47.) Ryhmässä lapset voivat kamppailla koiran suosioista. Ohjaajien tulee osata ohjata lapsia tilanteissa, niin ettei kukaan jäisi ulkopuoliseen rooliin ryhmässään. Joku lapsi saattaa herättää koiran kiinnostuksen enemmän kuin toiset lapset. Koira-lapsipari herättää toisissa enemmän kateuden ja mustasukkaisuuden tunteita kuin lasten muodostamat parit. Koiran mukana olo usein vapauttaa tai väljentää ryhmän ilmapiiriä ja innostaa lapsia, mutta se asettaa myös monia haasteita ryhmän toimintaan. Nämä haasteet tulee tiedostaa koira-avusteisessa toiminnassa. (Törmälehto, 2013, s.44–47.)

Langinvainion (2015) tutkimuksessa, Hyvää elämää koiran kanssa, tarkasteltiin ihmisen ja koiran suhdetta koiranomistajan hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Suomen Kennelliiton jäsenet ja se toteutettiin avoimena nettikyselynä vuoden 2014 lopulla. Kyselyyn vastasi 9019 henkilöä, joista miehiä oli 1242 (14 %) ja naisia 7777 (86 %). Kennelliiton jäseniä oli vastaajista 95 %. Koiraan liittyvistä myönteisistä ja kielteisistä kokemuksista muodostettiin koirasuhdetta kuvaava pistemäärä, koirasuhdeindeksi. Se koostuu sekä myönteisistä voimavaroista (elämänhallinta, emotionaalisuus, toiminnallisuus ja itsetunto) että kielteisistä kuormitustekijöistä. Tutkimuksessa todettiin koirasuhteen liittyvän sekä itsetuntoon, että myönteisten tunteiden heräämiseen ja ilmaisuun. Koiran koettiin lisäävän empatiakykyä erittäin paljon.

Koiran nähtiin yhdistävän perhettä ja tukevan erittäin paljon lasten kasvatusta. Sosiaalisten suhteiden nähtiin vahvistuvan erittäin paljon koiran ansiosta. (Langinvainio, 2015, s. 2–3, 32-33.)

2.4 Koira-avusteiseen toimintaan sopivan koiran valinta

Koiran hyvin kehittynyt poikkeuksellinen sosiaalisuus vieraita ihmisiä kohtaan on syynä siihen, että koira on yleisin eläinavusteisessa työssä toimiva eläinlaji. Koira on jalostettu hyvin eritavoilla käyttäytyviksi roduiksi, jotka eroavat toisistaan suuresti sekä ulkonäöltään että persoonallisuudeltaan. Kaikki koirat eivät ole sosiaalisia ja osa on varautuneita tai vihaisia vieraita ihmisiä kohtaan. Koira-avusteisessa toiminnassa tärkeää on työntekijöiden osaaminen koiran käyttäytymisestä sekä koira-avusteisesta toiminnasta. Tärkeintä on asiakkaalle eli lapselle turvallinen koira, joka on koulutettu, pysyy kouluttajan hallinnassa ja nauttii työstään. Koirat ovat yksilöitä ja eroavat toisistaan persoonallisuudeltaan. (Bradshaw, 2013, s.163; Tiira, 2022, s.132–135.)

Yleisesti oletetaan, että koiralla on yksi sosiaalistumisen herkkyyskausi, jonka aikana ne oppivat tunnistamaan kaikki kohtaamansa eläinlajit. Koirat eivät erota lapsia ihmislapsiksi luontaisesti. Lapset poikkeavat aikuisista merkittävästi liikumisen, äänen ja erityisesti hajun perusteella. Koirat, jotka eivät ole tavanneet lapsia pentuaikanaan, voivat olla hyvin varuillaan tavatessaan lapsia. Koira yleistää, se oppii tuntemaan lapset ja ihmiset enemmän ryhmänä kuin yksilöinä. Sosiaalistumisen aikana koiran tulisikin tutustua niihin eläin- ja ihmisryhmiin (miehet, naiset, lapset), joita tulee kohtaamaan elämänsä aikana eläinavusteisessa toiminnassa. Suurin osa pennuista muuttaa uuteen kotiin kahdeksan viikkoisina, jolloin niiden sosiaalistuminen koiriin ja ihmisiin on vielä kesken. Tuossa iässä pennun käyttäytyminen on muovautumassa, eikä sen perusteella pysty ennustamaan millään testillä luotettavasti koiran käyttäytymistä aikuisena. Aikuisen yli yksivuotiaan koiran persoonallisuus on kohtuullisen pysyvä, mutta käyttäytymistä voi muokata koulutuksen avulla. Koira-avusteisen toiminnan kannalta oleellisia ominaisuuksia ovat sosiaalisuus,

ystävällisyys ja suhtautuminen vieraisiin ihmisiin sekä yhteistyöhalukkuus. Koiran on oltava rohkea ja itsevarma sekä koira ei saa reagoida aggressiivisesti pelästyessään. Koira ei saa myöskään osoittaa taipumusta vartioida tavaraa tai tilaa. Koiran tulisi kestää myös kovia yllättäviä ääniä. Koiran persoonallisuus on voimakkaasti periytyvää, joten pennun isään ja emään tulisi tutustua hyvin. (Bradshaw, 2013, s. 163; Tiira, 2022, s.132–135.)

Suomen Kennelliiton jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla on oltava hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni. Koiran luonnetta ja koulutuskelpoisuutta voidaan arvioida luonnetestin avulla. Testi mittaa koiran toimintakykyä uhan alla ja ilman uhkaa. Sillä saadaan myös tietoa koiran temperamentista, keskittymiskyvystä, hermorakenteesta ja kovuudesta sekä pehmeystä. Koiran laukauksien sieto testataan myös. Koira-avusteiseen toimintaa sopii erityisesti nopeasti asioita havainnoiva, oleelliseen keskittyvä ja tilanteisiin helposti sopeutuva koira, jolla on hyvät hermot ja toimintakyky ja tasapainoinen temperamentti. Rodulle tyypilliseen luonteeseen otetaan kantaa kaikissa rotukohtaisissa jalostuksen tavoiteohjelmissä, jotka ovat ladattavissa Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä. (Suomen Kennelliitto, 2024 b, 2024 c.)

3 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

3.1 Esitteen laadinnan perusteet

Markkinoinnissa on tarkoitus edistää tuotteiden ja tai palveluiden myyntiä. Strategisen markkinoinnin tavoitteina on tuoda arvoa omistajille sekä asiakkaille. Oikeanlainen ja kohdennettu markkinointi lisää osiltaan palveluiden kysyntää ja kauppaa. (Juholin, 2017, s.198–199.)

Typografia tarkoittaa graafista ulkoasua, johon sisältyy kirjainten valinta, tekstin muotoilu, määrittely sekä värien ja kuvituksen valinta (Loiri & Juholin, 2006, s.32).

Tekstin taittaminen tarkoittaa tekstin ja visuaalisten asioiden yhteen saattamista. Tuotoksesta tehdään mahdollisimman informatiivinen ja mielenkiintoa herätetään muun muassa kuvituksella, joka on suuri osa typografista prosessia. (Loiri & Juholin, 2006, s.70.) Ennen taittoa on tärkeää huomioida erilaisia asioita, kuten millainen työ on kyseessä, kenelle se on suunnattu, mikä sen tarkoitus on, millaiset on käytettävissä olevat resurssit, aikataulun suunnittelu sekä tavoitteet. (Loiri & Juholin, 2006, s.71–73.)

Esitteen sisältöä suunniteltaessa, ennen kirjoitusprosessin aloittamista on tehtävä esitteen tavoite-, lukija- ja tilanne analyysi, joiden jälkeen voidaan valita esitteen tarkempi sisältö. Suunnitteluun kuuluu myös kokonaisuuden hahmottaminen, ennakkonäkemyksistä millainen lopullinen tuotos tulee olemaan. Selkeä tavoite tehostaa tekstiä ja sen kirjoittamista. Jokaisen tekstin tarkoitus on saada aikaan jonkinlainen reaktio vastaanottajassa. Kirjoittaminen voidaan jaotella tiedottavaan, vaikuttavaan ja toimintaa aikaansaavaan tekstiin. Sisällön valinnassa voi käyttää apuna esimerkiksi käsitekarttaa. Liika tieto tulisi karsia tekstistä, koska se saattaa kadottaa lukijalta tekstin olennaiset asiat. (Jääskeläinen, 2002, s.11–12.) Sisältöä kirjoittaessa on otettava huomioon, että ihminen lukee mielellään tekstiä, joka kertoo häntä kiinnostavista asioista, jossa on hänelle uutta tietoa sekä esitetään uusia näkökulmia. Lukijan tulee myös ymmärtää teksti, konkreettiset asiat ymmärretään helpommin kuin abstraktit. Otsikoinnin onnistuminen on tärkeä elementti. Informatiivisessa otsikossa on oltava kokonainen tieto tai ajatus ja sen on oltava ytimekäs. Otsikoinnissa tulee olla jotakin, joka johdattaa tekstin sisältöön ja houkuttelee lukemaan koko tekstin. Esitteen rakenne kannattaa pilkkoa pieniin osiin kuten itsenäiset kappaleet, kuvat, taulukot ja tietoruudut sekä tehdä näistä omia kokonaisuuksiaan. Tekstin tulee kuitenkin edetä loogisesti kertomisjärjestyksessä suunnitelman mukaisesti, vaikka osiot ovat ymmärrettävissä erillisinäkin. (Uimonen, 2003, s.14, 31, 82.)

Esitteen suunnittelussa on huomioitava typografia, joka tarkoittaa tekstin visuaalista muotoa. Suositeltavana kirjainkokona kaikenikäisille tarkoitettussa tekstissä käytetään ensisijaisesti kokoa 12–14. Kontrasti vaikuttaa tekstin kokoa enemmän sen luettavuuteen. Musta teksti valkoisella pohjalla luo parhaan kontrastin, myös kirjasimen koko ja kirjaintyyppin lihavuus vaikuttavat kontrastiin. Kontrastin tulee olla yhtä hyvä läpi tekstin. Taustan tulee mielellään olla yksivärinen. Liukuväritaustaa voi käyttää, ellei tummuusasteen muutos ole kovin suuri. Kirjaintyyppin selvyteen kuuluu eri kirjainten ja muiden merkkien erotuvuus toisistaan. Hyvä kirjaintyyppi julkaisussa on selkeä ja yksinkertainen ja sen tulee olla pääteviivaton. Pienaakkosia eli gemenoita on helpompi lukea kuin suuraakkosia eli versaaleja. Pienaakkoset erottuvat toisistaan suuraakkosia enemmän ja hahmottuvat siksi nopeammin. Otsikot kirjoitetaan mieluiten pienaakkosin. Otsikon rivitykseen vaikuttaa kaksi seikkaa: otsikon ajatussältö ja ulkonäkö. Ajatukseltaan toisiinsa liittyvät sanat tulevat samalle riville. Otsikon rivien pituudet eivät saa vaihdella liikaa ja niiden tulee olla esteettisesti tasapainossa. (Näkövammaliitto, 2024.)

Kuvituksena voidaan käyttää selkeitä ja kontrastiltaan hyviä valokuvia ja piirroksia. Oleellisinta kuvassa on kuvan kertovuus. Kuvalla pitää olla jokin merkitys. Kuvaa ei tule käyttää tekstin taustana. Symbolikuvat ovat usein moniselitteisiä tai saattavat johtaa lukijaa harhaan, joten niiden käyttöä kannattaa harjoitella. (Näkövammaliitto, 2024.)

3.2 Kirjallisuuskatsaus

Narratiivisen eli kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on tiedon laajentuminen aineiston avulla. Narratiivisella katsauksella pyritään etsimään tutkimuksista vastauksia ilmiöstä tiedettävyyteen, keskeisiin käsitteisiin sekä keskinäisiin suhteisiin. Narratiivinen katsaus voi olla joko tiivistys tai uusi kokonaisnäkemys jo tehdystä tutkimuksesta. (Vilkkä, 2023, s.17-18.)

Kirjallisuuskatsaus jaetaan viiteen vaiheeseen: katsauksen tarkoituksen ja tutkimusongelman määrittämiseen, kirjallisuushakuun ja aineistonvalintaan,

tutkimusten arviointiin, aineiston analyysiin ja synteesiin sekä tulosten raportointiin. Ensimmäisessä vaiheessa määritetään tarkoitus ja tutkimusongelma tai –kysymys, joka antaa suunnan koko prosessille sekä määrittää katsauksen näkökulmaa. Kirjallisuushaku ja aineiston valinta on toinen vaihe, joka sisältää varsinaiset systemaattiset ja manuaaliset haut sekä kirjallisuuden valintaprosessin. Tässä vaiheessa on tarkoitus tunnistaa ja löytää kaikki tutkimuskysymykseen vastaava materiaali, jota ohjaa valintakriteerit eli mukaanotto- ja pois-sulkukriteeristö. Kolmannessa vaiheessa arvioidaan löydettyjä tutkimuksia ja tarkastellaan niitä oman tutkimusongelman pohjalta sekä arvioidaan myös tutkimuksien luotettavuutta. Arviointi tulee olla perusteltua ja näkyä katsauksen raportissa. Aineiston analyysin ja synteessin, eli neljännen vaiheen, tarkoituksena on järjestää ja tehdä yhteenvetoa valittujen tutkimusten tuloksista. Analyysimenetelmä riippuu katsausmenetelmästä. (Stolt, ym., 2015, s. 23–32.)

Analyysin ensimmäinen vaihe on kuvata tutkimuksien keskeinen sisältö: kirjoittajat, julkaisuvuosi ja –maa, tutkimuksen tarkoitus, asetelma, aineistonkeruumenetelmät, tutkimuksen kohdejoukko, otos, päätulokset, vahvuudet ja heikkoudet sekä lyhyt kuvaus interventioista. Osa tästä on tehty jo, kun tutkimuksia on haettu ja valittu. (Stolt ym., 2015, s.31.)

Analyysin toisessa vaiheessa aineisto luetaan ja ne koodataan –niiden avulla muodostetaan luokkia, kategorioita ja teemoja. Tarkoituksena on etsiä aineiston yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja tulkita niitä. Kolmannessa vaiheessa muodostetaan vertailun kautta looginen kokonaisuus eli synteesi. Sillä on tarkoitus muodostaa tutkimuksien tuloksista yleisempi kuva. (Stolt ym., 2015, s. 31–32.)

Sisällönanalyysi etenee vaiheittain: pelkistämisen, ryhmittelyn ja abstrahoinnin kanssa. Alkuperäisilmaisu muokataan yksinkertaiseen muotoon pelkistämisen vaiheessa. Pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokkiin. Abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Abstrahointia voidaan tarvittaessa myös jatkaa yhdistelemällä yläluokkia erillisiksi pääluokiksi. Itse sisällönanalyysille ei ole tarkkaa kuvausta. Tutkija joutuu löytämään oman tavan tehdä sisällönanalyysi. Analyysin etuja on sensitiivisyys ja joustavuus. Joustavuus

on myös sisällönanalyysin haasteena. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2018, s.165–167; Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.92–94.) Sisällönanalyysi voi olla aineistolähtöistä eli induktiivista tai teorialähtöistä eli deduktiivista. Aineistolähtöisessä analyysissä ei ole valmista luokittelurunkoa, jonka mukaisesti aineistoa analysoidaan, vaan luokittelu tehdään itse aineistoon perustuen. (Elo ym., 2022, s. 215–222.)

Viimeinen katsauksen vaihe on tulosten raportointi, jossa kaikki katsauksen vaiheet kirjoitetaan mahdollisimman tarkasti auki. Katsauksesta tulee löytyä tiivistelmä, tausta, tutkimuskysymykset, menetelmät, hakuprosessi, tiedot mukaan otetuista ja poissuljetuista tutkimuksista, laadunarviointi, katsauksen tulokset, pohdinta, johtopäätökset ja lähdeluettelo. Katsauksen pohdinnassa tarkastellaan katsauksen luotettavuutta, eli niitä asioita mitkä saattavat aiheuttaa harhaa tuloksiin. Tällaisia asioita on jokaisessa katsauksessa, sekä jokaisen vaiheen luotettavuutta tulisi pohtia erikseen. (Stolt ym., 2015, s. 32–33.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa esite koira-avusteisuudesta lasten- ja nuorten koti Toukolassa. Esitteellä markkinoidaan Toukolan uutta koira-avusteista toimintaa asiakkaille eli hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöille, jotka sijoittavat lapsia lastensuojelulaitoksiin. Opinnäytetyön tavoite on, että asiakkaat saavat tietoa eläinavusteisen toiminnan mahdollisuuksista tukea lasten ja nuorten hyvinvointia. Opinnäytetyön tehtävänä on selvittää koiran pidon edellytyksiä lastensuojeluyksikössä sekä koiran luontaisia terveysvaikutuksia asukkaille.

Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä. Menetelminä toiminnallisessa opinnäytetyössä on: raporttiin sisältyvä kuvaileva kirjallisuuskatso ja esitteen tekeminen.

Omana oppimistavoitteena on syventää osaamista eläinavusteisessa toiminnassa. Tavoitteena on myös oppia laatimaan esite.

5 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU

Suunnitelmallisuus on projektien keskeinen asia. Projektisuunnitelma laaditaan projektin alussa ja se kertoo, miten projektille asetetut tavoitteet ovat tarkoituksena saavuttaa. Eli mitä tehdään, kuka tekee, milloin ja miten? Suunnittelun lopputuloksena tulee realistinen toteutussuunnitelma. (Pelin, 2020, s. 69–74.)

5.1 Kohdeorganisaation kuvaus

Kohderyhmän määrittäminen on tärkeää, sillä tuotteen, ohjeistuksen tai tapahtuman sisällön ratkaisee se, keille idea on ajateltu. Ilman kohderyhmää toiminnallinen työ on hankala toteuttaa. (Vilkkä & Airaksinen, 2004, s.40.)

Projektin kohdeorganisaationa toimii Lehmuskolo Oy, jolle tämän projektiopin näytetyön tuotos eli esite tehdään. Lehmuskolo Oy on yksityinen lastensuojelun sijais- ja avohuollon palveluja tarjoava perheyritys Satakunnassa, jolla on useampi toimintayksikkö. Projektin tuotos, esite, annetaan jaettavaksi pääsääntöisesti sosiaalityöntekijöille. Palveluyksikkö Toukola on erityistä tukea tarvitsevien lasten- ja nuorten perustason yksikkö. (Lehmuskolo, 2024.)

Toukolan henkilöstöön kuuluu johtajan lisäksi kolme sosionomia ja neljä lähihoitajaa. Toukolassa on 7 asukapaikkaa ja asukkaat ovat tällä hetkellä iältään 11–17-vuotiaita. Toukolan asukkaat tarvitsevat kasvussaan ja kehityksessään tukea neuropsykiatrisiin häiriöihin, erityispiirteisiin sekä traumoihin. (Rantala, 2024a.)

Toukolassa on erityisosaamista psykiatriasta, kehitysvammoista ja erilaisten traumojen hoidosta. Henkilökuntaa on koulutettu voimavarakeskeisestä perhe- ja verkostotyöstä, kognitiivisen psykoterapian menetelmien soveltamisesta lastenpsykiatriassa, neuropsykiatriasta ja kiintymyssuhdehäiriöistä. Laajan osaamisen ansiosta Toukolassa pystytään tukemaan lapsia monenlaisissa elämäntilanteissa. Toukolan hoitomallina on ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen ohjaustyö sekä kiintymyssuhdeteoreettinen traumatyöskentely. (Lehmuskolo, 2024; Rantala, 2024a.)

5.2 Aikataulu

Projekteilla on oma elinkaarensa, joka jakaantuu alkamis- ja päättymisajan kohtaan ja ne yhdessä muodostavat projektin keston. Tämä voidaan jakaa neljään eri vaiheeseen: valmisteluun, suunnitteluun, toteuttamiseen ja päättämiseen. Valmisteluvaiheessa mietitään projektin tarvetta, joka osaltaan rajaa ja määrittää projektin kohdistumisen ja laajuuden. Kaikki projekti-ideat eivät välttämättä toteudu. Suunnitteluvaiheessa nimensä mukaisesti suunnitellaan riittävän yksityiskohtaisesti ja määritellään projektin laajuus sekä tarkemmat tavoitteet ja tehdään projektisuunnitelma. Toteutusvaiheessa keskitytään toteuttamaan projektisuunnitelmassa kuvatut asiat. Päättämisen vaiheessa taas projektin tuotos on saatu valmiiksi ja arvioidaan projektin onnistumista. (Mäntyneva, 2016, s. 15–18.)

Projektin huolellinen osittaminen ja jakaminen erilaisiin vaiheisiin mahdollistaa projektin hallittavuuden. Se myös kasvattaa projektin onnistumisen todennäköisyyttä. Projektiin liittyvät vaiheet järjestetään niin, että ne tukevat suunnittelemaa ja toteutusta ja niiden etenemistä. (Mäntyneva, 2016, s. 59–62.)

Aikataulun laatimisen tavoitteena on pitää huolta siitä, että projektin toteutus ja valmistuminen etenee suunnitellusti. Aikataulua voidaan katsoa monenlaisista näkökulmista, kuten projektin edistymisestä, henkilökohtaisista aikatauluista sekä budjetin aikataulusta. Aikataulusuunnitelma kuvataan suunnitelmassa usein taulukon tai janakaavion avulla. Siinä tulee myös ennakoida

riskejä ja huomioida sen toteutuskelpoisuus. Aikataulusuunnitelma myös mahdollistaa projektin aikataulutavoitteessa pysymisen. (Kymäläinen ym., 2016, s.28; Mäntyneva, 2016, s. 59–63.) Tämän projektin aikataulusuunnitelma vaiheittain löytyy alla olevasta taulukosta, Taulukko 1. Opinnäytetyö on suunniteltu olevan valmiina joulukuussa 2024.

Taulukko1. Projektin aikataulusuunnitelma vaiheittain

Projektin valmisteluvaihe: Aiheen valinta ja rajaus	Tammi-helmikuu 2024
Projektin suunnitteluvaihe: Opinnäytetyön suunnitelman aloitus	maaliskuu 2024
Teoreettinen viitekehys (osa toteutusvaihetta myös)	maalis-elokuu 2024
Suunnitelma valmis	toukokuu 2024
Sopimus työn tilaajan kanssa	toukokuu 2024
Projektin toteutusvaihe: Kirjallisuuskat- saus	heinä-elokuu 2024
Esitteen tekeminen	syyskuu 2024
Esitteen esitleminen toimeksiantajalle ja palautteen kerääminen	lokakuu 2024
Opinnäytetyön raportointi valmiiksi (osittain päättämisvaihetta)	loka-joulukuu 2024
Projektin päättäminen: Opinnäytetyön tal- lentaminen Theseukseen	Joulukuu 2024

5.3 Resurssit ja riskit

Resurssisuunnittelun tavoitteena on aikataulun toteutuminen ja resurssien saaminen määrällisesti sekä oikea aikaisesti, tärkeiden resurssien optimointi, resurssikustannuksien vähentäminen ja kokonaishallinta. Resursseja ovat ihmiset, koneet, kalustot, aineet, tarvikkeet, pääomat kuin myös toimitilat. On tärkeää, että osaaville ihmisille kohdistetaan oikeanlaiset tehtävät ja työvälineet. (Mäntyneva, 2016, s. 53; Pelin, 2020, s. 141.)

Projektiopinnäytetyön henkilöresursseja ovat kolme henkilöä, eli työn tekijät ja heidän opinnäytetyöhönsä määritetty aika. Työ kirjoitetaan henkilökohtaisilla koneilla ja työtä kirjoitetaan pääsääntöisesti työntekijöiden omissa kodeissa. Työtä tehtäessä hyödynnetään Microsoft Office365 OneDriveä, jolloin jokaisella on mahdollisuus kirjoittaa reaaliajassa ja se tallentuu OneDrive –pilvipalveluun. Työn teossa käytetään Canva-ohjelmaa. Muita resursseja ovat kirjallinen materiaali ja henkilökohtaiset puhelimet. Työn rahallinen budjetti on 0 euroa.

On luonnollista, että projekteissa esiintyy riskejä. Hyvän suunnitelman pohjalta on kannattavampaa lähteä työstämään projektia. Hyvään projekti suunnitteluun kuuluukin riskienhallinta. Projektille tyypilliset ja erityiset riskit tulevat huomioida ja niihin tulee varautua. Keskittyen ja huomioiden ensisijaisesti niihin riskeihin, jotka todennäköisemmin toteutuvat, vaikka haitalliset vaikutukset olisivatkin keskitasoa. Ennakoiva toimintatapa riskien hallinnassa mahdollistaa nopean reagoinnin, jos riski toteutuu, silloin ennalta tiedetään, miten tulee toimia kyseisessä tilanteessa. Riskianalyyssissä tuodaan esille ja selvitetään juuri nämä suunnitelman kriittiset pisteet. Kaikki riskit eivät ole aina ennakoitavissa. (Kymäläinen ym., 2016, s. 58; Mäntyneva, 2016, s. 136–137; Pelin, 2020, s. 219.)

Projektin riskit voidaan jakaa erilaisiin tyyppeihin: teknisiin; aikatauluun; taloudellisiin; organisaatioon, henkilöihin ja tiedonkulkuun; ulkopuolisiin hankintoihin ja toimittajiin; asiakkaaseen liittyviin, ympäristö ja luonnonolosuhteisiin liittyviin; sopimukseen liittyviin; tuotevastuuseen ja kohdemaahan liittyviin riskeihin (Pelin, 2020, s.220).

Työn yhtenä isoimpana riskinä on aikataulu. Aikataulu on tehty tiukaksi työn tekijöiden toiveesta ja sen riskinä on, ettei projekti valmistu suunniteltuna ajankohtana. Se myös saattaa vaikuttaa laatuun. Olemme sitoutuneet tekemään opinnäytetyön suunniteltuna aikatauluna ja valmiita sovittelemaan muuta elämää sen mukaan. Näillä keinoilla saamme pidettyä työn aikataulussa sekä laadun hyvänä. Aikataulusuunnitelmasta joustetaan myös tarvittaessa. Vaarana

on myös, että työ alkaa rönseyllä sekä tehty työ ei palvele tarkoitusta. Näihin tilanteisiin pyydetään ohjaavalta opettajalta apua, ennakoivasti tämä suunnitelma myös ehkäisee tämän riskin muodostumista. Taloudellisena riskinä työlle on Canva –ohjelman käyttäminen, sillä sen lisäosa on neljä viikkoa ilmainen. Työ tulisi olla tehtynä tänä aikana, jonka jälkeen ohjelman käyttäminen muuttuu maksulliseksi. Tämä riski huomioidaan siten, että esite suunnitellaan mahdollisimman pitkälle, ennen ohjelman käyttämistä. Tarvittaessa käytetään toista ohjelmaa. Alla olevasta taulukosta, Taulukko 2., näkyy myös muut projektin todennäköisimmät riskit.

Taulukko 2. Projektioinnäytetyön todennäköisimmät riskit

Riskityypit	Riskin kuvaus	Vaikutukset	Ennaltaehkäisevät toimet
Tekniset	Tietokone rikkoutuu, vikatila, pilvi -tallennustiedosto häviää	Mahdollinen työajan ja jo tehdyn materiaalin menetys	Tallennetaan kesken eräiset työt myös työntekijöiden koneille
Aikataulu	Suunniteltu aikataulu viivästyy, aikataulu on tiukka	Työn laatu heikkenee, valmistumisen viivästyminen	Sitoudutaan aikatauluun, sovitellaan muu elämä sen mukaan, tarvittaessa tehdään aikataulu muutoksia
Taloudelliset	Canva –ohjelma on maksuton 4 viikkoa	Esite on tehtävä sinä aikana, mahdollinen maksu	Suunnitellaan esitteen tekstit ja ulkoasu pitkälle, ennen kuin ladataan ohjelma, mahdollisesti toisen ohjelman käyttäminen
Organisaatio, henkilö tai tiedonkulku	Mahdolliset erimielisyydet, tieto ei kulje, työn jako ei tarpeeksi tarkkaa	Työ ei edisty suunnitelman mukaan, yhteistyö ja avunsaanti vaikeutuu, motivaatio heikkenee	Pyritään keskustelemaan avoimesti ja yhteisymmärryksessä, yhteydenpitosuunnitelman noudattaminen, suunnitelmallisuus
Projektin sisällölliset, tavoite/rajaus	Työstä tulee liian laaja/työ on liian suppea, työ ei palvele tarkoitusta	Aikatauluriskit, oleellisen tiedon puuttuminen, tehdään turhaa työtä, erimielisyydet	Tehdään tarkka suunnitelma sisällöllisesti, huomioidaan opinnäytetyön laajuus, ohjeiden

			pyytäminen ohjaavalta opettajalta
Asiakkaaseen liittyvät riskit	Tuote ei ole halutunlainen	Asiakas ei saa sitä mitä on toivonut	Pyritään keskustelemaan ja kuuntelemaan asiakasta, kirjataan asiakkaan toiveet palaverikansioon Google Drive:en, varmistaminen sekä väliaikatiedotukset/palaverit
Sopimukseen liittyvät riskit	Sopimus ei ole tarpeeksi tarkka, sopimusta ei noudateta	Aikataulu viivästyy, tehdään turhaa työtä, mahdolliset erimielisyydet	Pyritään tekemään mahdollisimman tarkka suunnitelma, avoin keskustelu ja neuvottelemisen, sovitusta pidetään kiinni

5.4 Arviointisuunnitelma

Arviointi on osa koko projektia ja sen laadunhallintaa ja sitä tehdään koko projektin ajan. Projektia voidaan arvioida monista näkökulmista. Arviointi voi perustua projektin lähtökohtiin, oppimiseen, sekä voidaan arvioida prosessia eli itse toimintaa, toimintatapoja tai suorituskykyä ja tuotosta. Tuotoksen näkökulmasta arviointi voi kohdistua tavoitteen toteutumiseen, hyötyjen toteutumiseen, itse toteutumiseen, tulokseen tai tuotoksen hyödynnettävyyteen tai hyväksyttävyyteen. Oppimista arvioidaan etenkin opintoihin liittyvissä projekteissa. Näiden, tuotoksen ja prosessin, arviointiin liittyvät ajan näkökulma, talous sekä laadun- ja riskienhallinta. Ajallisesta näkökulmasta katsottuna, etukäteisarviointia suoritettaessa, kiinnitetään huomiota projektin lähtökohtaan ja projektisuunnitelmaan. Projektinaikaisen seurannan tulisi olla säännöllistä ja sen tarkoituksena on kehittää projektin toimintaa. Projektin päättyessä tehdään loppu- tai kokonaisarviointi. Projektin arviointia varten on hyvä selvittää mitä, kuka, milloin ja miten arvioidaan. Usein käytetty arviointi tapa on itsearviointi, jota voi tehdä projektiryhmän jäsen, projektiryhmä, sen taustaorganisaatio tai projektikurssin ohjaaja. Yksi onnistumisen edellytyksistä on

projektissa toimijoiden projektitietous ja -osaaminen. Arviointi on hyvä suunnitella etukäteen, tehtäessä projektisuunnitelmaa. (Kymäläinen ym., 2016, s.55–56.)

Työn arviointi perustuu työntekijöiden, ohjaavan opettajan ja toimeksiantajan arviointiin. Työn tekijät arvioivat tehtyä työtä läpi työn, työvaihe kerrallaan projektin elinkaarimallin mukaan. Projektinaikaisessa arvioinnissa huomioidaan erityisesti, onko työ tarkoituksenmukaista sekä onko tarpeellista tehdä suunnitelmaan muutoksia. Työn loppuraportissa työntekijät arvioivat koko prosessia, tuotetta ja omaa oppimistaan. Ohjaava opettaja arvioi myös työtä kokonaisvaltaisesti. Toimeksiantajan edustajat arvioivat suullisesti ja kirjallisesti tuotosta sekä opinnäytetyö esitellään sovitusti työntekijäpalaverissa Toukolan henkilöstölle, jolloin heidän on mahdollista kommentoida opinnäytetyötä. Saatujen palautteiden myötä on mahdollista parantaa työn tarkoituksenmukaisuutta.

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön valmisteluvaihe alkoi vuoden 2024 alkupuolella aiheen valinnalla ja sen rajaamisella. Suunnitelmavaihe alkoi maaliskuussa 2024, jolloin osa teoriapohjasta kirjoitettiin. Toimeksiantajan yhteyshenkilön kanssa pidettiin palaveri, jossa sovittiin esitteestä alustavasti: käytämme Lehmuskolon logoja ja värejä, toimeksiantaja ottaa esitteessä käytettävät kuvat. Sisällöllisesti esitteeseen toimeksiantaja toivoi seuraavia asioita: koiran luontaisista vaikutuksista, miten koira voidaan ottaa mukaan kasvatustyöhön tai käyttää asiakaspalavereissa, miten koira vaikuttaa kiintymyssuhteeseen ja kenelle koira-avusteisuus tai koiran läsnäolo sopii. (Rantala, 2024b.)

Teoriaa on haettu laajasti tekemällä hakuja eri tietokantoihin sekä löydetyn eläinavusteisen kirjallisuuden lähdeluetteloiden, ammattilehtien ja käypähoitosuosituksen, Duodecim -lehden avulla laajennettu teoria pohjaa. Teoria pohjaan on käytetty myös luotettavien virastojen ja järjestöjen internet sivuille

tallennettua materiaalia. Saimme hyväksynnän tehdyn suunnitelman pohjalta ja sopimukset allekirjoitettiin toukokuun lopulla. Työn toimeksiantajan suunnitelmiin tuli kuitenkin muutoksia projektin kuluessa, kun Lehmuskolo Oy ei ollut valmis ottamaan koira-asukkaaksi Toukolaan. Koira-avusteinen toiminta tapahtuisikin työntekijän omistamaa koira käyttäen. Koirasta ei tulekaan asukasta, vaan se kulkee Toukolaan työntekijän mukana asuen hänen kodissaan. Työn rajauksia ja kysymyksiä tuli hieman muuttaa, sekä työn nimi muutettiin. Muokkasimme suunnitelman tutkimuskysymyksiä tarkoituksenmukaisemmiksi tehdessämme kirjallisuuskatsauksen hakuja ja valintoja. Tarkastelun kohteeksi joutui myös valmis olemassa oleva teoriapohja, josta pohdittiin lakiin ja haasteisiin liittyvän osion sisällön merkityksellisyyttä tilaajalle. Teoriapohjan toiminnan edellytys -kappaleeseen päätettiin olla tekemättä muutoksia sillä, vaikka vastuu koirasta on omistajan koira - avusteisuus tulee ottaa huomioon lastensuojelulaitoksen omavalvontasuunnitelmassa. Katsauksen lopullinen hakuprosessi tehtiin suunnitelman mukaan heinäkuussa 2024. Katsaus -osio saatiin valmiiksi syyskuussa 2024. Esitteen tekeminen ja suunnittelu alkoi syyskuussa 2024 ja saatiin päätökseen lokakuun alussa 2024, jolloin esite hyväksyttiin sisällöllisesti sekä ulkoasullisesti Lehmuskolo Oy:n omistajan, markkinointivastaavan sekä Toukolan johtajan toimesta. Työ esiteltiin toimeksiantajalle 5.11.2024 palaverissa, jossa saatiin myös lopullinen toimeksiantajan palaute opinnäytetyöstä. Raportointia on toteutettu opinnäytetyön edistytessä ja saatu päätökseen marraskuussa/joulukuussa 2024.

6.1 Kirjallisuuskatsauksen toteutus

Opinnäytetyön kirjallisuuskatsaus on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, joka on osana teoreettista pohjaa esitteelle. Katsauksen tutkimuskysymykset määriteltiin uudelleen, muutoksien myötä. Kirjallisuuskatsaus pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä luontaisia vaikutuksia koira-avusteisuudella on?
2. Miten koira-avusteisuuden luontaisia vaikutuksia voidaan hyödyntää lastensuojelulaitoksessa?

3. Millaisia haasteita koira-avusteisuudessa on lastensuojelulaitoksessa?

6.1.1 Aineiston haku ja valintakriteerit

Kirjallisuuskatsauksen aineiston haku aloitettiin pohtimalla mukaanotto- ja poissulkukriteerejä, jotka näkyvät Taulukko 3. Aineistoa haettaessa käytettiin Google Scholar, Finna.fi, Pubmed, Helda ja Samk Finna tietokantoja. Hakusanoina käytettiin muun muassa lapsi, kiintymyssuhde, eläinavusteisuus ja lastensuojelu. Englanninkielisiä hakusanoja olivat muun muassa dog, attachment ja children. Hakutaulukko on nähtävissä liitteenä, Liite 1.

Taulukko 3. Tutkimusten mukaanotto ja poissulkukriteerit

Mukaanottokriteerit	Poissulkukriteerit
Vähintään pro gradu/yamk tason työt	Amk-opinnäytetyöt
Viranomaisten ja asiantuntijalaitosten julkaisut	Maksulliset julkaisut
Aiheeseen liittyvät työt	
Vertaisarvioidut artikkelit	Ei vertaisarvioitu
Kielet suomi ja englanti	Muu kieli kuin suomi tai englanti
2014 tai myöhemmin julkaistut julkaisut	

Aineistoa saatiin vaihtelevasti, kuitenkin suoraan aiheeseemme sopivaa materiaalia löytyi niukasti. Aineistoa karsittiin ensin otsikon, sitten tiivistelmien pohjalta ja lopuksi koko työn pohjalta. Otsikointia vastaavia töitä löytyi useampi, mutta tiivistelmää luettaessa moni työ karsiutui. Koko työtä luettaessa yksi työ karsiutui pois. Aineistoa haettiin ja täydennettiin laajemmalla ja vanhemmalla julkaisuvuodella. Englanninkielinen artikkeli on tehty 2012, sillä uudempiä tutkimuksia ei löydetty koira-avusteisuuden fysiologisista vaikutuksista lapsiin. Lopulliseen aineiston analyysiin valikoitui neljä tutkimusta, joista kolme ovat suomenkielisiä ja yksi englanninkielinen. Artikkelitaulukko löytyy Liitteestä 2.

6.1.2 Tutkimuksien kuvaus

Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita (Alanko, 2020) opinnäytetyö on tehty Humanistisen alan ylempänä ammattikorkeakoulututkintona, Nuorisokasvatuksen johtamisen ja kehittämisen koulutuksesta, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Työ on toteutettu yhteistyössä Humana Oy:n Espoon avopalveluiden kanssa. Se on toteutettu laadullisena tutkimuksena, aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelu Skypen välityksellä. Tutkimukseen osallistui seitsemän työntekijää, joista yksi toimi esimiestehtävissä. Työelämäkumppanin organisaatiossa eläinavusteinen toiminta on ollut mukana jo pidempään, työn tarkoituksena ollut nostaa esiin eläinavusteisen työskentelyn käytäntöjä ja perusteita sekä työntekijöiden kokemuksia aiheesta. Tuloksissa tuotiin esille työntekijöiden läheistä suhdetta eläinavusteiseen toimintaan ja eläin koettiin perheenjäseneksi sekä työkaveriksi. Työskentelyn käytäntöjä avattiin kertoen asiakastilausten tulevan usein sosiaalityön kautta, jolloin työntekijöiden tiedossa on halukkuus ja mahdollisuudet eläinavusteisen toiminnan käyttöön kyseisellä asiakkaalla. Käytäntöjä tarkasteltaessa tärkeäksi nostettiin työn suunnitelmallisuus ja ohjaajalta vaadittavat ominaisuudet. Myös asiakkaan ikä, kehitystaso ja aiemmat kokemukset olivat aiheita, joita nostettiin esille. Yksimielisesti todettiin, että pääsääntöisesti lapset ja nuoret tulevat hyvin toimeen eläinten kanssa, vaikka aiempaa kokemusta asiasta ei olisikaan. Toisessa osiossa keskityttiin työntekijöiden omiin kokemuksiin eläinavusteisen toiminnan käytöstä. Koettiin, että eläinavusteinen toiminta auttaa vuorovaikutuksen synnyttämisessä asiakkaan kanssa, jolloin esimerkiksi puheeksi otto koettiin helpommaksi. Riskeistä puhuttaessa nostettiin esiin ennakkoinnin merkitys eläinavusteisen toiminnan suunnittelussa.

Toisena tarkastelussa oli Tammiston (2022, s.20–41) pro gradu -tutkielma nimeltä Koira-avusteinen työskentely osana sijaishuollossa elävän lapsen hyvinvointia. Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, mikä merkitys koira-avusteisella työskentelyllä on sijaishuollossa elävien lasten hyvinvointiin sekä lisätä tietämystä koira-avusteisesta toiminnasta ja tuoda esiin työskentelyn merkitystä lastensuojelun sijaishuollon kentällä. Työ on tehty laadullisena tutkimuksena käyttäen aineistonkeruumenetelmänä haastattelua. Haastatteluihin

osallistui viisi työntekijää. Tutkimustulosten mukaan eläinavusteisella työskentelyllä on myönteisiä vaikutuksia ihmisen terveyteen, mutta hyvinvointiin peilaen sitä ei pystytä osoittamaan. Kuitenkin myönteisiä vaikutuksia ihmissuhteisiin ja ihmisenä koettuun hyvinvointiin nähtiin. Lapsen motivaation ja sopeutumiseen sijaishuollossa havaittiin koiralla olevan myönteisiä vaikutuksia.

Pro gradu -tutkielmassa nimeltä Koira-avusteinen työskentely lastenkodissa (Vähä-Aho, 2017) tavoitteena oli jäsentää ja käsitteellistää koira-avusteista työskentelyä lastenkodissa sekä antaa näkyvyyttä ja osiltaan lisätä tietoa eläinavusteisista menetelmistä sosiaalialalla. Tutkimus on toteutettu yhteistyössä pääkaupunkiseudulla toimivan lastenkodin kanssa, jota ei kyseisessä työssä kuitenkaan nimeltä mainita. Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena, metodologisena viitekehyksenä etnografinen tutkimusote. Tutkimuskysymyksiä on ollut kolme kappaletta. Aineistonkeruumenetelminä käytetty haastatteluita sekä havainnointia. Haastattelut toteutettiin yksilö- sekä ryhmähaastatteluin. Yksilöhaastatteluita toteutettiin viidelle lapselle, vastaavalle ohjaajalle sekä yhdelle ohjaajalle. Ryhmähaastattelut kattoivat koko lastenkodin henkilökunnan ja niitä järjestettiin kaksi kappaletta. Työssä ei ole erillisesti ilmoitettu ryhmähaastatteluiden osallistujamääriä. Tuloksista havaittiin, että eläinten sekä ihmisten yksilölliset erot tulee ottaa huomioon eläinavusteisessa työskentelyssä, lapset kokivat koiran välittömän suhtautumisen merkitykselliseksi ja suhtautuivat koiran työskentelyyn lastenkodissa positiivisesti. Henkilökunnan tuloksissa näkyi, että koiran nähtiin olevan lastenkodissa ensisijaisesti lapsia varten.

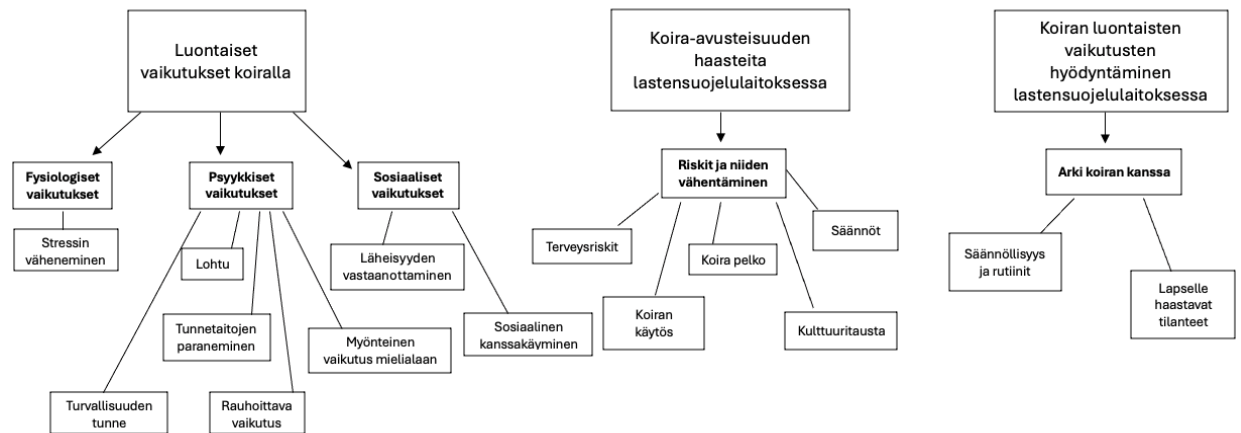
Tutkimusartikkelissa, Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment (Beezt ym., 2012, s. 1–2), tavoitteena oli selvittää, voivatko lapset, joilla on epävarma-, välttelevä- tai epäjärjestynytkiintymyssuhde, hyötyä enemmän koiran sosiaalisesta tuesta kuin ystävällisen ihmisen tuesta, stressaavan tehtävän aikana. Tutkimuksessa tutkittiin 47:ää (7–11-vuotiasta) poikalasta, joilla oli epävarma-, välttelevä- tai epäjärjestynytkiintymyssuhde. Sosiaalista stressiä mitattiin Trier Social Stress Test for Children, (TSST-C) -testillä. Yhdellä lapsiryhmällä oli mukana ystävällinen terapiakoira (n = 24), toisessa kontrolliryhmässä ystävällinen ihminen (n

= 10) ja toisessa vertailuryhmässä lelukoira (n = 13). Lasten stressitasot mitattiin syljen kortisolin avulla viisi kertaa (t1-t5) ennen TSST-C:tä, sen aikana ja sen jälkeen sekä heiltä kerättiin subjektiivisia kommentteja mielialastaan. Fysiologinen stressivaste oli merkittävästi pienempi tilassa, jossa oli koira verrattuna kahteen muuhun tutkimustilaan. Tutkijat päättelivätkin, että poikalapset, joilla on epävarma-, välttelevä- tai epäjärjestynytkiintymys, hyötyvät enemmän terapiakoiran läsnäolosta kuin ystävällisestä ihmisestä sosiaalisen stressin aikana. Tutkimustulos tukee oletusta, että koirat voivat olla hyödyllisiä avustajia, koska stressi häiritsee oppimista ja suorituskykyä.

6.1.3 Aineiston analyysi

Tämän työn aineiston analyysi on tehty aineistolähtöisellä sisällönanalyysin menetelmällä. Aineistosta pelkistettiin tutkittujen tulosten pohjalta samanlaiset ilmiöt. Töistä etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroja. Alaluokiksi saatiin: stressin vähenemisen, tunnetaitojen paraneminen, lohtu, rauhoittava vaikutus, myönteinen vaikutus, turvallisuuden tunne, sosiaalinen kanssakäyminen, läheisyyden vastaanottaminen, säännöllisyys ja rutiinit, lapselle haastavat tilanteet, koiran käytös, kulttuuritausta, terveysriskit, koira pelko ja säännöt. Näille alaluokille mietittiin yläluokat ja mihin tutkimuskysymykseen ne vastaisivat. Analyysi tehtiin apuna käyttäen värillisiä tarralappuja, jolloin asioiden ja ilmiöiden siirtely oli käytännöllistä eri ala- ja yläluokkien sekä yhdistävien tekijöiden välillä. Yläluokat olivat myös helpompi muodostaa näin. Analyysi taulukoitiin ja löytyy Liitteenä 3. Analyysi ei tuottanut merkityksellisesti uutta teoriatietoa, vaan vahvisti teoriaosuuden tietoja koiran käytön mahdollisuuksista lastensuojelutyössä. Englanninkielinen artikkeli suomennettiin ennen analyysiä.

6.1.4 Tutkimusten tulokset

Kuvio 1. Keskeiset tulokset koottuna

Koira-avusteisen toiminnan luontaisiksi vaikutuksiksi tutkimuksissa tuli esille useita koiran luontaisia vaikutuksia lapsen psyykkiseen terveyteen. Tutkimuksissa todettiin koiran läsnäolon vaikuttavan sijaishuollossa asuviin lapsiin rauhoittavasti sekä lisäävän positiivisia tunteita ja lisäävän lasten myönteistä mielialaa (Alanko, 2020; Tammisto, 2022; Vähä-Aho, 2017). Koira tuo lapsille lohtua sekä lasten että ammattilaisten kertomana (Tammisto, 2022; Vähä-Aho, 2020). Koiran läsnäolon todettiin helpottavan lasten tunteiden tunnistamista, hallitsemista sekä omien tunteiden peilaamista koiran kautta. Koiran nähtiin motivoivan lapsia hyvään käytökseen sekä heidän pettymyksensietokykyensä ja impulssikontrollinsa paranivat koiran läsnä ollessa. Myös väkivaltatilanteet vähenivät. (Tammisto, 2022; Vähä-Aho, 2020.) Koiran läsnäolon todettiin lisäävän myös osalla lapsista turvallisuudentunnetta (Tammisto, 2022). Tutkimusartikkelissa, *Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment* (Beezt ym., 2012) koiran läsnäolon ja koskettamisen, fysiologisina vaikutuksina, todettiin koiran koskettamisen stressiä lieventävä vaikutus. Suurin osa tutkimuksen lapsista tukeutui koiraan stressaavan toimenpiteen aikana ja pystyi hyödyntämään sitä sosiaalisena tukena. Alangon (Alanko, 2020) sekä Tammiston (Tammisto, 2022) tutkimuksissa havaittiin koiran läsnäololla muitakin sosiaalisia vaikutuksia kuten lisääntynyt sosiaalinen kanssakäyminen muiden lasten ja ohjaajien kanssa. Koiran ollessa paikalla lasten todettiin viettävän enemmän aikaa yhteisissä tiloissa ja

koiran todettiin tarjoavan sekä asukkaille että työntekijöille yhteisen kiinnostuksen kohteen myös silloin kuin se ei ollut läsnä. Koiran läsnäolon todettiin helpottavan luottamuksellisen suhteen luomista lapseen sekä yleistä kommunikaatiota lasten kanssa. Koiran toiminnan mallintamista lapselle kasvatus-työssä pidettiin tärkeänä osana koira-avusteista toimintaa. Koiran välitön tapa tervehtiä koettiin lapsille merkityksellisenä. Lapsilla, joilla oli haasteita hellyyden, läheisyyden ja kosketuksen vastaanottamisessa, koira-avusteinen toiminta antoi mahdollisuuden halauksiin, silityksiin ja fyysiseen läheisyyteen ja sen vastaanottamiseen.

Koira-avusteisuuden hyödyntämiseen lastensuojelulaitoksissa tutkimuksissa nähtiin hyödyksi koiran rauhoittava vaikutus. Tutkimus Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita (Alanko, 2020) havaittiin tuloksissa eläimen läsnäololla olevan rauhoittava vaikutus lapseen. Havaittiin koiran läsnäolon tuovan mielekkyyttä toimistotapaamisiin ja rauhallisen ilmapiirin. Koira motivoi läsnäolollaan lasta rauhoittumaan muuhunkin haastavaan tekemiseen, kuten läksyihin keskittymiseen. Samankaltaisia havaintoja löytyi Vähä-Ahon pro gradu -tutkielmasta Koira-avusteinen työskentely lastenkodissa. Tutkielman tulosten mukaan koiran läsnäololla oli rauhoittava vaikutus ja se auttoi lapsia kohtaamaan vaikeiksi koettuja tilanteita. Yhteistyömahdollisuuksien, lasten ja työntekijöiden välillä, koettiin parantuneen koiran läsnäolon ansiosta. (Vähä-Aho, 2017) Lapset käyttivät koira kommunikoinnin välineenä vaikeissa tilanteissa (Tammisto, 2022). Tutkimuksissa tuotiin esiin koiran kanssa tehtäviä arjen asioita, kuten ulkoilu, kouluttaminen ja leikkiminen. Leikkituokioiden nähtiin opettavan lapselle itsetunnon kohottamista, aktivointia ja onnistumisen kokemuksia. Koiran kanssa myös opeteltiin lukemaan ja laskemaan. (Vähä-Aho, 2017.) Perustarpeiden täyttäminen, mukaan luettuna ulkoilu koettiin rauhoittavan lapsia koiran läsnä ollessa (Alanko, 2020). Koiran läsnäolon nähtiin tuovan lapsen elämään struktuureja ja rutiineja, tämä omalta osaltaan lisäsi lapsen turvallisuuden tunnetta. Koiran kanssa toimiminen koettiin itsessään palkitsevaksi. Lapset heräsivät paremmin aamuisin ja asettuivat rauhallisemmin läksyjen tekoon. (Tammisto, 2022).

Kysymykseen, millaisia haasteita koira-avusteisuudessa on lastensuojelu laitoksessa, tutkimuksissa nousi esiin toimintaan kohdistuvia riskejä. Tutkimuksessa Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita (Alanko, 2020) tutkittiin eläinavusteisen työskentelyn käytäntöjä ja perusteita. Riskejä pohdittaessa tutkimuksesta nousi esiin koiran mahdollinen aggressiivinen käytös osana toiminnan arkea, huomionarvioista oli myös koiran oikeanlainen kohtaaminen ja sen harjoittelu vaaratilanteiden välttämiseksi. Samankaltaisia huomioita löytyi tutkimuksesta, joka käsittelee koira-avusteista työskentelyä lastenkodissa. (Vähä-Aho, 2017). Tutkimuksen mukaan riskitekijöiksi nostettiin koiran mahdollinen kaltoinkohtelu arjessa. Tammisto, 2022, pro gradu –tutkielmassa Koira-avusteinen työskentely osana sijaishuollossa elävän lapsen hyvinvointia keskityttiin niin ikään pohtimaan riskejä eläimen kannalta ja tuloksissa mainittiin lapsen mahdollinen väkivaltainen käytös eläintä kohtaan. Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita tutkimuksessa havaittiin tärkeänä osana asiakkaan, eli lapsen omat tavoitteet ja toiminnan suunnitelmallisuus. Nähtiin tarkoituksen mukaisena, että koira-avusteisuus tukee lapsen tavoitteiden saavuttamista. (Alanko, 2020.) Erillinen suunnitelmallisuus ja säännönmukaisuus näkyy riskejä vähentävänä toimenä ennaltaehkäisten ristiriitatilanteita. Ristiriitoja havaittiin tutkimuksessa koira-avusteisesta työskentelystä lastenkodissa, jolloin ristiriidat liittyivät pääosin mustasukkaisuuteen koiran kanssa vietetystä ajasta. (Vähä-Aho, 2017.) Tutkimustuloksissa nousi esille erilaisia terveysriskejä. Kokonaisuudessaan terveysriskejä käsiteltiin tutkimuksissa vähän. Yhdeksi mahdolliseksi terveysriskiksi mainittiin zoonoosit (Tammisto, 2022). Allergiat ovat mahdollinen poissulkukriteeri pohdittaessa lapsen sijoitusta lastensuojelulaitokseen, jonka toimintaan kuuluu koira-avusteisuutta (Vähä-Aho, 2017). Koira pelko on mahdollinen ja huomioitava asia pohdittaessa koira-avusteista toimintaa (Tammisto, 2022). Toisaalta kuitenkin on mahdollista, että lievemmissä tapauksissa koira pelko saattaa vähentyä altistumisen kautta. On huomioitava, että pelko on subjektiivinen kokemus, johon saattaa osiltaan vaikuttaa esimerkiksi koiran koko, luonne ja väritys. (Vähä-Aho, 2017.) Tutkimuksista yhdessä oli huomioitu erillisenä riskinä kulttuuri ja uskonnolliset tekijät. Erilaiset kulttuuri ja perhetaustat saattavat olla esteenä koiran kanssa toimimiselle (Tammisto, 2022).

6.1.5 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset

Koiran luontaisina vaikutuksina tutkimuksissa todettiin koiran läsnäolon lisäävän lapsien positiivisia tunteita sekä niiden hallintaa ja tunnistamista. Koiran koskettamisen todettiin vähentävän stressiä lapsissa ja lisäävän heidän sosiaalista aktiivisuuttaan ohjaajia ja muita lapsia kohtaan. Koira mahdollisti myös fyysisen läheisyyden kokemisen ja vastaanottamisen. Näiden tutkimuksien pohjalta voidaan sanoa koiran läsnäolon vaikuttavan lapsein enimmäkseen positiivisesti, niin psyykkisesti, sosiaalisesti kuin fyysisesti.

Lastensuojelutyössä voidaan tutkimuksen perusteella hyödyntää koira luomaan rauhoittavaa ilmapiiriä sekä arkisen koiran kanssa tekemisen antavan onnistumisen kokemuksia ja olevan itsessään palkitsevaa toimintaa lapsille.

Koira-avusteisuuden haasteiksi tutkimuksissa todettiin toimintaan sopimaton koira tai kyseiselle lapselle sopimaton koira. Toiminnan suunnitelmallisuus nähtiin riskejä vähentävänä tekijänä. Koira-allergia ja uskonnollinen sekä kulttuurinen suhtautuminen koiraan nähtiin myös esteenä koira-avusteiselle toiminnalle. Koira-avusteisuuden todettiin tutkimuksissa sopivan lapsille, joiden käytös ei ole vahingollista koiralle.

Tuloksien pohjalta voidaan yleistävämmiin ja kattavammin kertoa koira-avusteisuuden luontaisista hyödyistä ympäristössä ja miten sitä voidaan käyttää. Tuloksia hyödynnetään esitteessä kertomalla koira-avusteisuuden vaikutuksista, hyödyistä ja täten markkinoidaan Toukolan koira-avusteisuutta. Koira-avusteisuus ei ole vakiintunut käytäntö, eikä paljoa tutkittu menetelmä, jolloin laajempi teoreettinen tausta tuo luotettavuutta. Kolmas tutkimuskysymys, tuloksissa haasteina esitetyt mahdolliset rajaavat tekijät, antaa henkilökunnalle tietoa toiminnan suunnitelmalliseen ja yksilölliseen toteuttamiseen. Kysymys vastaa myös projektin tehtävään koiranpidon edellytyksien selvittämiseen, josta toimeksiantaja saa omavalvontaa varten selvityksen.

Katsaukseen valitut tutkimukset perustuivat haastatteluihin ja tutkijoiden havainnointiin sekä tutkittavien määrä oli pieni, joten tutkimuksien tulokset eivät

ole yleistettävissä. Tulokseen on saattanut vaikuttaa mahdollisesti myös tutkijoiden henkilökohtainen tulkinta. Tuloksista löytyy kuitenkin toistuvuutta, jonka voidaan tulkita tukevan teoriaperustaa.

Saturaatiolla tarkoitetaan tiedon kokoamista niin kauan, ettei uutta tietoa ole enää mahdollista saada tutkittavasta ilmiöstä. Teoreettisen näkökulman muodostamiseksi tietoa täytyy olla riittävästi, jotta voidaan pitää havaintoja luotettavina. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2018, s.110.) Katsaukseen hyväksytyjen tutkimuksien vähäisyys vaikuttaa katsauksen luotettavuuteen. Aineistoa, joka olisi sisällöllisesti vastannut suoraan koira-avusteisuuden käytöstä lastensuojelutyössä, oli niukasti saatavilla. Määrällisesti isompi aineisto olisi todennäköisesti tuonut moninaisuutta tutkimuskysymysten vastauksiin. Koira-avusteisuuden vaikutuksia ja sen eri käytön vaikutuksia tulevaisuudessa voisikin tutkia enemmän.

Eettiset kysymykset liittyvät tutkimuskysymyksiensä muotoiluun ja tutkimusetiikan noudattamiseen katsauksen jokaisessa vaiheessa. Menetelmänä kuvaileva kirjallisuuskatsaus on erityisesti eettisyyden näkökulmasta haavoittuva sen subjektiivisuuden ja sattumavaraisuuden vuoksi. Tutkimuksen tekeminen edellyttää rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta jokaisessa työvaiheessa. Tutkimuksen teossa käytetään avointa sekä vastuullista tiedeviestintää ja myös tutkimusta tehdessä käytetään eettisesti kestäviä menetelmiä tiedonhaussa, tutkimuksen teossa ja sen arvioinnissa. (Kangasniemi ym., 2013, s. 292; Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 6.) Kirjallisuuskatsauksen teossa on huomioitu eettisyys. Työtä tehtäessä on pyritty rehelliseen ja huolelliseen toimintaan, koko katsauksessa ja sen eri vaiheissa. Tutkimuksia valittaessa on pyritty ottamaan huomioon subjektiivisuus. Katsauksen eri vaiheet ovat raportissa. Koko työn eettisyyden pohdintaa lisää 7.2 Eettisyys –otsikon alla.

6.2 Esitteen laadinta

Esitteen teko alkoi tavoite-, tilanne- ja lukija analyysillä. Esitteen tavoitteeksi määräytyi esiin tullut tarve markkinointimateriaalille, liittyen uuteen syksyllä 2024 alkavaan koira-avusteiseen palvelumuotoon lasten- ja nuorten koti Toukolassa. Esitteen kohderyhmäksi määräytyi hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijät, joiden kautta huostaanotetut lapset- ja nuoret ohjautuvat palvelun hyödyn saajiksi.

Esitteen konkreettinen teko aloitettiin suunnittelusta. Aiemmin suunnitellun mukaisesti käytettiin esitteen tekoon Canva -kuvankäsittely ohjelmistoa. Aluksi luotiin käyttäjätili Canvaan ja harjoiteltiin ohjelmiston käyttöä, jotta saatiin siitä suurin mahdollinen hyöty esitteen tekoon. Esitteen tekstin sisältö pyrittiin saamaan sekä informatiiviseksi että samalla arjen todellisuutta heijastavaksi, pohjautuen tehdyn kirjallisuuskatsauksen tuloksiin sekä teoriapohjaan. Kirjallisuuskatsauksessa esiin nousseet asiakokonaisuudet jaettiin esitteeseen niin, että ne toimivat myös yksinäisinä tietoiskuina kuitenkin luoden yhdessä kokonaisuuden lapsen hyvinvoinnin tukemisesta koira-avusteisesti. Esitteen tekstin tarkoitus on antaa uutta tietoa lukijalle tutun ympäristön haasteisiin peilaten. Tekstiin valittiin minä- kertoja koira, joka "puhuu" lukijalle visuaalisin ajatuskuplaotsikoin, miten hän voi olla avuksi lapselle lastensuojelulaitoksen arjessa. Saman aiheen teoreettinen tausta tuotiin esiin tietoiskupuhekuoplassa.

Esitteen visualisointia ja asemointia hahmoteltiin käsin paperille sekä erilaisia sähköisiä koevedoksia tehtiin useita. Aiemmin sovitun mukaisesti, saatiin käyttöön tilaajan Lehmuskolo Oy:n brändimateriaalia, sisältäen markkinoinnissa käytettävät värikoodit sekä logot ja fontit. Tilaajataho toimitti käyttöön kolme valokuvaa esitteen tekoa varten. Kokoavana visuaalisena teemana esitteessä käytettiin Toukolan koira-avusteisessa toiminnassa käytettävän Stabijhounrotuisen koiran kuvien ympärille koottuja ajatus- ja puhekuplia. Ajatus- ja puhekuplien sekä muiden laatikkorajauksien ääriviivojen väriyksenä käytettiin Lehmuskolon värikoodiston vaaleanpunaista. Muut Lehmuskolon markkinointiin käytetyt värit muodostuivat vihreän eri sävyistä, jotka tulivat esiin esitteen alareunaa kiertävässä lehmus jonossa sekä lehmus logossa. Ajatuskuplien

muotokieli ilmentää lehmuskolon markkinoinnissa käytettyjen vaaleanpunaisen pilvien visuaalista ilmettä. Tekstin väriksi valittiin musta ja taustan väriksi valkoinen, koska ne antavat tekstille parhaan kontrastin. Valkoinen tausta mahdollistaa kustannuksia säästävän tulostuksen valkoiselle paperille sekä tuo myös esiin vaaleanpunaisen reunuksen puhe- ja ajatuskuplissa. Kirjainasuna käytettiin Lehmuskolon markkinoinnin mukaisesti Open Sans- fonttia. Ajatuskuplissa käytettiin kirjainkokoja 14 ja koko tekstissä pienaakkosia. Hehkulamppusymbolia päätettiin käyttää visuaalisena mielenkiinnon herättäjänä tekstiin puhekuplissa, jotka tarjoavat teoriaan perustuvia tietoiskuja.

Aluksi esitteen ulkoasuksi valikoitui tilaajan toiveesta kolmitaittoesite. Esitteestä tehtiin yhteensä 11 erilaista versiota, joista valikoitui yksi eteenpäin tilaajalle toimitettavaksi kommentteja varten. Esitteen ensimmäinen versio lähetettiin tilaajalle arvioitavaksi 15.9.2024. Palautteessa markkinointivastaava esitti toiveen, että esite muutettaisiin kirjaittoon, jotta se vastaisi Lehmuskolo Oy:n muuta markkinointimateriaalia. Tilaajan korjausehdotusten mukaisesti siirrettiin esitteessä etu- ja takasivujen tekstien paikkaa niin että etusivulle tuli koira-avusteisuuden esittely ja Toukolan esittely siirtyi takasivulle. Tekstistä poistettiin yksi lause ja muutettiin yhtä lauserakennetta sekä vaihdettiin otsikokoteksti tilaajan toiveiden mukaiseksi sekä lisättiin yksi erillinen ajatuskupla koira-avusteisuudesta läksyjien teossa. Lopulta tilaajan pyynnöstä esitteen ulkoasu muokkaantui kaksi- osaiseksi taittoesitteeksi. Esite toimitettiin tilaajalle käyttöön 3.10.2024, tiedostomuotona PDF sekä erillinen Canva -linkki esitteen mallipohjan käyttöön. Esite on nähtävissä liitteissä, Liite 4. Markkinoinnista vastaavat omistajat hyväksyivät esitteen sisällön ja ulkoasun käytettäväksi markkinointi materiaalina 4.10.2024.

7 ARVIOINTI

Opinnäytetyön tavoitteena oli, että asiakkaiden tietoisuus koira-avusteisuudesta lisääntyy sekä tarkoituksena oli tuottaa esite. Työn pohjalta voidaan

todeta, että tavoite ja tarkoitus on saavutettu. Opinnäytetyön tuotos, esite on tarkoituksen mukainen sekä koiranpidon edellytyksiä on opinnäytetyössä selvitetty. Esitteestä käy ilmi koira-avusteisuuden mahdollisuuksia tukea lapsen kehitystä ja sitä voidaan käyttää Toukolan koira-avusteisen toiminnan markkinoinnissa. Esitteen koira, joka on minä -kertoja, sopii markkinointiin hyvin ja siinä olemme erityisesti onnistuneet. Esitteen teossa on huomioitu myös kustannustehokkuus, joka on toimeksiantajan eduksi. Esitteestä pyydettiin palautetta toimeksiantajalta kolmen kysymyksen avulla:

1. Tuottiko opinnäytetyö sekä esite työyhteisölle tietoutta koira-avusteisen toiminnan luontaisten vaikutusten mahdollisuuksista Toukolassa?
2. Antoiko opinnäytetyö työyhteisölle tietoa koira-avusteisuuden edellytyksistä lastensuojelulaitoksessa?
3. Vastaako esite toiveitanne Toukolan koira-avusteisuuden markkinoinnissa?

Toimeksiantaja oli tyytyväinen esitteen kokonaisuuteen visuaalisuus ja tietopohja mukaan luettuna. Esite toi työyhteisölle lisätietoa koira-avusteisuudesta sekä sen sisällyttämisestä arjen työhön. Toimeksiantajan mukaan työyhteisö hyötyi myös opinnäytetyön kirjallisuuskatsaus osiosta, joka nosti teoreettisen pohjan tavoin esille koira-avusteisuuden edellytyksiä yksikössä. Toimeksiantajan mukaan opinnäytetyön konkreettinen tuotos esitteen muodossa on ollut jo käytössä markkinoinnin välineenä.

Toisena menetelmämme oleva kirjallisuuskatsaus tuki pääsääntöisesti teoreettista pohjaa esitettä varten. Teoriapohja oli vankempaa katsauksen myötä. Kirjallisuuskatsaus ei ole kuitenkaan toistettavissa ja se heikentää sen luotettavuutta. Työssä on huomioitu subjektiivisuus. Kirjallisuuskatsauksen viimeinen kysymys ei tukenut esitteen teoriapohjaa ja tämän olisi voitu jättää pois katsauksesta. Perusteluna tutkimuskysymykselle on selvitys omavalvontaan, mitä tulee huomioida koiranpidon edellytyksissä lastensuojelussa. Kirjallisuuskatsaus itsessään oli mielestämme hyvin toteutettu ja analyysissa on onnistuttu. Kahden menetelmän myötä työn tekeminen oli ajoittain vaikea hahmottaa.

Opinnäytetyössä oli tehtävänä selvittää myös koiran pidon edellytyksiä ja selvittää koiran luontaisia terveysvaikutuksia. Lakiin ja koiran pidon edellytyksiin perustuvat selvitykset johtivat osittain muutoksiin opinnäytetyössä. Alustavassa suunnitelmassa koiran ajateltiin tulevan asukkaaksi yksikköön. Koira-avusteisuus päätettiin lopulta toteuttaa koiran vierailuilla Toukolaan omistajansa, työntekijän, mukana, jolloin vastuu koiran hyvinvoinnista ja lain mukaisesta toiminnasta on hänellä. Opinnäytetyön suunnitelmaan tehtyä selvitystä oli hyödynnetty tilaajan toimesta ennen opinnäytetyön valmistumista, joten siitäkin syystä voidaan todeta perustelluksi osion jääminen työhön. Selvitykset ovat käytettäväksi Toukolan omavalvontasuunnitelmassa.

Projektin kulku oli pääsääntöisesti suunnitelman mukainen. Projektin valmisteluvaihe tapahtui verkkaisesti, kuitenkin tavoitteellisesti. Saatuaamme varmistuksen, että opinnäytetyön aihe on hyväksytty, aloimme kerätä teoriapohjaa. Aiheanalyysi oli kattava, suurin osa lähteistä on hyödynnetty lopullisessa työssä. Aihetta rajattiin analyysin jälkeen. Opettajan arvio oli keskeisessä roolissa. Aiheen tarkennus jatkui vielä suunnitteluvaiheessa. Suunnitteluvaiheessa tehtiin laaja toteutussuunnitelma, joka oli tavoitteellinen ja mahdollinen. Toteuttamisvaiheessa tuli suunnitelmiin kuitenkin muutoksia, jotka aiheuttivat lisätyötä mutta aikataulussa pysyttiin. Riskinä tässä vaiheessa, uudelleen rajauksessa oli opinnäytetyön tarkoituksen katoaminen tai rönsyily. Muutoksissa onnistuttiin tiivistämään opinnäytetyön sisältöä sekä kohdentamaan se tarkemmin palvelemaan opinnäytetyön tuotoksen, esitteen tarkoitusta. Toteuttamisvaiheessa on muutoin seurattu suunnitelmaa. Canva -ohjelman käyttö onnistui ajan puitteissa. Päätämisyvaiheessa voidaan todeta, että projektin aikataulussa on pysytty hyvin, vaikka suunniteltuun on tullut hieman lisätyötä. Voidaan todeta projektin menneen hyvin.

Opinnäytetyön myötä oma tietoisuus koira-avusteisuudesta ja koiran luontaisista vaikutuksista on kasvanut. Koiran läsnäololla on paljon positiivisia vaikutuksia. Näitä tietoja on mahdollista hyödyntää tulevaisuudessa omassa työssä ja mahdollistaa näin enemmän koira-avusteisen intervention käyttämistä. Selvityksen myötä pystytään paremmin huomioida miten ja kenelle koira-avusteisuus sopii. Opinnäytetyön myötä myös esitteen tekeminen työelämässä on

mahdollista toteuttaa suunnitelmallisesti. Omat oppimistavoitteet ovat saavutettu eläinavusteisuuden ja esitteen laatimisen osalta.

8 POHDINTA

8.1 Eettisyys

Tutkimusetiikan näkökulmasta hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä lähtökohtia on useampia: noudatetaan tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta; käytetään eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmiä; otetaan huomioon muiden tutkijoiden saavutukset ja julkaisut asianmukaisesti; tutkimus tehdään kokonaisuudessaan noudattaen tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaan; haetaan mahdolliset tutkimusluvut ja mahdollinen eettinen ennakoarviointi; sovitaan tutkimusryhmässä oikeudet, tekijyyden periaatteet, vastuut ja velvollisuudet, sekä käyttöoikeudet; esitellään mahdolliset rahoitus sidonnaisuudet; tutkija pidättäytyy arviointi- ja päätöksentekotilaisuuksista, jos on esteellinen sekä lopuksi noudatetaan hyvää henkilöstö ja taloushallintoa sekä otetaan huomioon tietosuojat. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s. 7–12.)

Tutkimus aiheen valinta on tutkijan tekemä eettinen ratkaisu. Tutkijan on pohdittava, aiheen merkitystä yhteiskunnallisesti sekä siihen osallistuvien kannalta. Tutkimuksen oikeutuksen lähtökohtana on sen hyödyllisyys. Yleensä tutkimusta varten haetaan lupa ja selvitetään, saako kohdeorganisaation nimen kuvata tutkimusraportissa. Tutkimuslupa kysytään ja haetaan organisaatiolta, jota tutkimus koskee. (Arene, 2019, s. 9; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2013, s. 218–222.)

Hyvään tieteelliseen käytäntöön ei kuulu vilppi ja piittaamattomuus. Nämä voi ilmetä sepittämisenä eli tekaistuinä havaintoina, havaintojen vääristelynä, plagiointina ja anastamisena toisen tutkimuksesta ja käyttämällä niitä omassa

nimissä. Piittaamattomuutta on myös laiminlyönti ja holtittomuus tutkimustyön eri vaiheissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s.8–9.)

Tässä työssä on noudatettu hyviä eettisiä tieteellisiä käytäntöjä seuraavan laisesti: opinnäytetyössä käytetty luotettavia teorian tietoon pohjautuvia lähteitä. Työssä on erillinen hakutaulukko, jossa on nähtävillä kirjallisuuskatsauksen hakuprosessi. Opinnäytetyöhön sisällytetyt tutkimukset on valittu tukemaan tehtävää opinnäytetyötä. Vain muutama lähde on yli 10 vuotta vanha, sillä oli vaikeaa löytää aiheeseen liittyviä uudempia lähteitä. Tekijyydestä on huolehdittu asianmukaisella viittaustoiminnalla. Viittauksessa on käytetty Satakunnan ammattikorkeakoulun lähdeviittaushjetta, APA 7.

Opinnäytetyö on toteutettu projektimallisena opinnäytetyönä, jolloin erillistä työn luomaa tutkimustietoa ei synny ja tutkittavia henkilöitä ei ole. Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty luotettavista tietolähteistä kerättyihin dokumentteihin pohjautuvaa tietoa.

Opinnäytetyö sisältää raportointi sekä pohdinta osiot, joissa on käyty selkeästi läpi valmista tuotosta sekä raporttia. Työhön sisältyy tilaajan tekemä arvio työstä, joka on kerätty suullisena palautteena ja raportoitu opinnäytetyön raporttiin.

Opinnäytetyötä tehtäessä on huomioitu aiheen merkityksellisyys. Koska eläinavusteisuus ei ole vakiintunut menetelmä lastensuojelulaitoksissa, opinnäytetyö mahdollistaa sen saatavuutta esitteen tekemisellä. Opinnäytetyö vahvistaa tekijöiden osaamista eläinavusteisista menetelmistä ja niiden käytöstä hoitotyössä. Toimeksiantajalle on kerrottu, että opinnäytetyö on julkinen asiakirja. Toimeksiantaja ei vaatinut tietojen salaamista. Työssä ei tulla käsittelemään palveluyksikön asukkaiden tai työntekijöiden tietoja tai kuvia tai muuta arkaluontoista tietoa. Kuvat, joita esitteessä käytetään tulevat toimeksiantajalta, joka hoitaa suostumuksen kuvissa esiintymiseen.

8.2 Kehittämisideat ja jatkotutkimushaasteet

Koira-avusteisen toiminnan kehittymisen takaamiseksi jatkotutkimukset näytetään tarpeellisina. Vankkaan tutkimustietoon pohjautuva jatkotutkimus antaisi mahdollisuuksia toiminnan laajentumiselle tulevaisuudessa. Jatkotutkimusideoiksi pohdittiin tutkimusta koira-avusteisuuden toimivuudesta lastensuojelutyössä. Koira-avusteisuutta hoitotyössä on yleisesti tutkittu jonkin verran, painottuen ulkomaisiin tutkimuksiin. Suomessa koira-avusteinen työskentely on kokonaisuudessaan verrattain pientä, joten vankka tutkimustiedon tuottaminen on haasteellista.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista kuulla enemmän lasten omakohtaisia kokemuksia koira-avusteisuudesta, sisällyttäen sen tuomat hyödyt, että haasteet. Koira-avusteiseen toimintaan kouluttautuminen on oma prosessinsa, kokemukset liittyen tähän olisivat tulevaisuudessa mahdollinen tutkimuskohde, sekä vastavuoroisesti itse työskentely koira-avusteisessa yksikössä ilman että hoitajalla on koulutusta koira-avusteisuuteen.

LÄHTEET

- Alanko, T. (2020). Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita. (ylempi AMK-opinnäytetyö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.) Theseus. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348353/Tanja Alan-ko.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348353/Tanja%20Alan-ko.pdf?sequence=2&isAllowed=y)
- Allergia-, iho- ja astmaliitto ry. (2019). opas- Eläinallergiat. Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry. Haettu 3.3.24 osoitteesta <https://www.allergia.fi/site/assets/files/28002/lemmikkielainallergiat.pdf>
- Arene. (2019.). Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Haettu 3.5.2024 osoitteesta <https://bit.ly/3TA257L>
- Beetz, A., Julius, H., Turner, D., Kotrschal, K. (2014). Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment. Frontiers. Haettu 11.7.2024 osoitteesta <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2012.00352/full>
- Bradshaw, J. (2013). Koiruus- Tiede auttaa ymmärtämään koiraasi. Gemm Oy.
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. (2022). Laadullisen sisällysanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede 34 (4).
- Ervast, L & Raukola-Lindblom, M. (2022). Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. Sanasilta Oy.
- Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P. Haapala, E. & Suomela-Markkanen, T. (2018). Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. Kela. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/73194ea1-7d02-435d-86af-824dbe2d25fe/content>
- Hautamäki, L. Ramadan, F & Vilhunen, T. (2021). Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio. Kela. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/06a4187d-0911-4c46-8755-cc16ffbe0c08/content>
- Hytönen, J., Oksi, J., Sormunen, J., Vapalahti, o., (2021) Kotieläimet ja puuttiaisvälitteiset taudit. Kuka pelkää punkkia? 30.9.2021. Duodecim terveystietojärjestelmä. Haettu 15.9 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/kpp00010>
- If. (n.d.). Koiravakuutus. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.if.fi/henkioloasiakkaat/vakuutukset/elainvakuutukset/koiravakuutus>
- Ikäheimo, K. (2013). Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Solution Models House.
- Juholin, E. (2017). Communicare! Viestinnän tekijän käsikirja. Infor.

- Järvi, T. & Ikäheimo K. (2020). Koira koulutyössä: Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta. Helsinki: Books on Demand.
- Jääskeläinen, P. (2002). Tehoa tekstiin – kirjoittajan opas. Saarijärven Offset Oy.
- Kallio, S. & Rintamaa, J. (2008). Koira mukana lastensuojelussa. teoksessa Ikäheimo, K. (toim.), Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa (s.226–229). Solution Models House.
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon. Hoitotiede 25. (4), 209-301.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2013). Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2018). Tutkimus hoitotieteessä. 3.–6. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kauppalaki 355/1987. Haettu 4.3.2024 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1987/19870355?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Kauppalaki>
- Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry. (2017). Ammattieettiset ohjeet. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/koira-tyoparina/ammattieettiset-ohjeet/>
- Kuluttajansuojalaki 38/1978. Haettu 4.3.2024 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1978/19780038?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kuluttajansuojalaki>
- Kymäläinen, H-R., Lakkala, M., Carver, E. & Kamppari, K. (2016). Opas projektityöskentelyyn. Helsingin yliopisto. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160099/Opas_projektity%C3%B6skentelyyn_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Laki eläintenhyvinvoinnista 693/2023. Haettu 4.3.2024 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230693>
- Laki sosiaali ja terveyshuollon valvonnasta. (741/2023) Haettu 21.3.2024 [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230741)
- Langinvainio, H. (2015). Hyvää elämää koiran kanssa- koiran vaikutuksesta koiranomistajan hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Suomen kennelliiton julkaisuja 2/2016 haettu 14.9.24 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/files/hyva-elamaa-koiran-kanssa-koiran-vaikutuksesta-koiranomistajan-hyvinvointiin-ja-onnellisuuteen-2016>

Lastensuojelulaki. (417/2007). Haettu 21.3.2024 [Lastensuojelulaki 417/2007 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)

Latvala-Sillman, P. (2018). Työparina koira. Sanasilta Oy

Laukkanen, S. (2013). Eläinten läheisyys tunne-elämämme säätelykeinoina. teoksessa Ikäheimo, K. (toim.), Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa (s.22–35). Solution Models House.

Lehmuskolo (2024). Haettu 4.3.24 osoitteesta <https://lehmuskolo.fi/etusivu/palveluyksikot/toukola/>

Lipponen, M., Ikäheimo, K., Mattila-Rautiainen, S., Raukola-Lindblom, M., Paasonen, T. ja Vainio, I (2023). Eläinavusteisuuden määrittely. Eduskunnan eläinavusteinentyöryhmä. Haettu 20.9.2024 osoitteesta <https://www.elainavusteinto.fi/elainavusteisuudenittely>

Loiri, P., Juholin, E. (2006). Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Inforviestintä Oy.

Lähitapiola. (n.d.). Koiravakuutus. Haettu 16.3.2024 osoitteesta <https://www.lahitapiola.fi/henkilo/vakuutukset/elainvakuutukset/koiravakuutus>

Maa- ja metsätalousministeriön asetus koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä 68/2022. Haettu 4.3.24 osoitteesta [https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220068?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maa ja metsätalousministeriön asetus koirien](https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220068?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maa%20ja%20metsatalousministerion%20asetus%20koirien)

Maa- ja metsätalousministeriö. (2013). Eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit. Suomen zoonoosistrategia 2013-2017. Työryhmämuistio 2013-1. Haettu 3.5.2024 osoitteesta <https://mmm.fi/documents/1410837/1723887/MMM-TRM-2013-1/b3419885-4c38-4275-8a43-a6d0ce7662a8/MMM-TRM-2013-1.pdf>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2021). Lemmikki on parhaimmillaan perheen yhteinen juttu- lapsemme lehti 7.5.2021. Haettu 26.8.24 osoitteesta <https://www.mll.fi/lapsemme-lehti/lemmikki-on-parhaimmillaan-perheen-yhteinen-juttu/>

Metsästyslaki. (615/1993). Haettu 4.3.2024 osoitteesta [https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19930615?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=metsästyslaki](https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19930615?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=metsastyslaki)

Mickelsson, R. (2022) Hyvinvointia ja luottamusta eläinavusteisella oppimisella. Ervast, L & Raukola-Lindblom, M. (toim). teoksessa Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. (s.55-75). Sanasilta Oy.

Mäntyneva, M. (2016). Hallittu projekti. Kauppakamari.

Näkövammaliitto. (2024). Selkeän julkaisun suunnittelu. Haettu 28.8.2024 osoitteesta <https://nakovammaliitto.fi/fi/ohje-selkean-julkaisun-suunnitteluun>

Pelin, R. (2020). Projektihallinnan käsikirja. 8. uudistettu painos. Gummerus.

Rikoslaki. (39/1889). Haettu 4.3.24 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Rikoslaki>

Rantala, T. (4.3.2024a). Henkilökohtainen keskustelu Toukolan yksikön johtaja Tiina Rantalan kanssa.

Rantala, T. (19.3.2024b). Opinnäytetyön palaveri Lehmuskolo Oy:n johtajan Tiina Rantala, kanssa.

Raulo, S., Kyyrö, J., Gadd, T., Hallavuo, S., Hietanen, P., Oksanen, A., Pohjanvirta, T., Tuominen, P., Rimhanen-Finne, R., Lehti, S. & Salmenlinna, S. (2023). Raportti: Suomen zoonoositilanne ja riskit yhteisen terveyden näkökulmasta: Yhteenvedo zoonoosien suuntauksista ja lähteistä 2011-2021. Haettu 20.9.2024 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165019>

Saarelma, P. (2022). Puresmaavat. Lääkärikirja Duodecim 28.4.2002. Haettu 16.9.2024 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00321>

Sinkkonen, J. (2011). Lapsen yksilökehitys ja suhde eläimiin. teoksessa Ikäheimo, K. (toim.), Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa (s.37–43). Solution Models House.

Stolt, M., Axelin, A., Suhonen, R. (toim.) (2015). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja, Sarja A73. Turun yliopisto.

Sosiaalihuoltolaki. (30.12.2014/1301). Haettu 11.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Suomen kennelliitto. (2024a). Koiran omistaminen- koiriin liittyvä lainsäädäntö. Haettu 3.3.24 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/koiran-omistamisen/koiriin-liittyva-lainsaadanto>

Suomen kennelliitto. (2024b). Jalostustietojärjestelmä. Haettu 20.9.2024 osoitteesta <https://kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys//jalostustietojarjestelma>

Suomen Kennelliitto.(2024c). Luonnetesti. Haettu 20.9.2024 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-luonne-ja-kayttaytymien/luonnetesti>

Suvilehto, P. (2022). Inspiroivat ja parantavat eläimet. Avain.

Tammisto, A. (2022). Koira-avusteinen työskentely osana sijaishuollossa elävän lapsen hyvinvointia. (Pro Gradu -työ, Turun Yliopisto). Utu.

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/154442/Gradu_TammistoA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024a). Lastensuojelun palvelujärjestelmä haettu 11.9.2024 osoitteesta <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirjat/tyoprosessi>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2024b). Lastenkodin omavalvontasuunnitelma. Haettu 13.9.2024 osoitteesta <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/lastensuojelun-viranomaisten-valvonta/lastenkodin-omavalvontasuunnitelma>

Tiira, K. (2022). Eläimen soveltuvuus ja oikeudet eläinavusteisessa työskentelyssä. Ervast, L & Raukola-Lindblom, M. (toim.), teoksessa Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. Sanasilta Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (uudistettu painos). Tammi.

Turva. (n.d). Koiravakuutus. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.turva.fi/henkilo/vakuutukset/lemmikkivakuutus/koiravakuutus>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. haettu 17.3.2024 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023. haettu 17.3.2024 https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Työterveyslaitos. (2024). Biologiset altisteet työpaikalla. haettu 3.3.osoitteesta <https://www.ttl.fi/teemat/tyoturvallisuus/altistuminen-tyoympariston-haittatekijöille/biologiset-altisteet-tyopaikalla>

Työturvallisuuslaki. (738/2002). Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Törmälehto, E. (2013). Eläinten vaikutus lapsiryhmän toimintaan ja kehitykseen. teoksessa Ikäheimo K.(toim.), Karvaterapia – eläinavusteinen työskentely suomessa. (s. 44–47). Solution Models House.

Uimonen, T. (2003). Taitoa tekijälle tehoa teksteihin, opas tiedottavaan kirjoittamiseen. Tammer-Paino Oy.

Vainio, I. (2022). Riskien hallinnalla kohti turvallista toimintaa. Ervast, L & Raukola-Lindblom, M. (toim). teoksessa Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. (s.179–197). Sanasilta Oy.

Valovirta, E. (2013). Eläinallergiat. teoksessa Ikäheimo K.(toim), Karvaterapia – eläinavusteinen työskentely suomessa. (s 48–56). Solution Models House.

Vehmasto, E. & Lipponen, M. (2021). Eläinavusteinen psykososiaalinen kuntoutus. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. Haettu 5.3.2024 osoitteesta <https://www.duodecimlehti.fi/duo16383>

Vilkkä, T. & Airaksinen, T. (2004). Toiminnallinen opinnäytetyö. Gummerus.

Vilkkä, H. (2023) Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House.

Vähä-Aho, V. (2017). Koira-avusteinen työskentely lastenkodissa. (Pro Gradu -työ, Helsingin Yliopisto). Helda. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ffe31cc1-284f-4849-9d1b-49901172fcb1/content>

LIITE 1: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN HAKUTAULUKKO

Tietokanta	Hakusanat ja hakutyyppi	Tulokset	Hyväksytyt
Google Scholar	eläinavusteisuus, lapset, pro gradu, hoitotyö	179	1
	lapsi, kiintymyssuhde, koira, pro gradu	553	1
Finna.fi	eläinavusteisuus, lastensuojelu	71	0
Pubmed	dog, child welfare, investigation	13	0
Pubmed	Dog, child, attachment	154	1
Samk Finna	green care, lapset, nuoret	3	0
Helda	koira-avusteisuus, lapset	1	1

LIITE 2: ARTIKKELITAUUKKO

Nro	Tekijä(t), otsikko, vuosi ja maa	Tutkimuksen tarkoitus	Kohde-ryhmä	Käytetyt mittarit/aineistonkeruu	Keskeiset tulokset
1	Alanko, 2020, Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita, Suomi	Todentaa eläinavusteisen työskentelyn käytäntöjä ja perusteita sekä työntekijöiden antamia merkityksiä eläinavusteiselle perhe- ja tukihenkilötyöskentelylle.	Eläinavusteista työskentelyä toteuttavat henkilöt (n:7)	Laadullinen tutkimus, aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelut	Eläinavusteisuus tulee asiakasta tunteiden osoittamisessa, säätelyssä sekä sanoittamisessa. Kokonaisuus tukee asiakastyöskentelyä.
2	Tammisto, 2022, Koira-avusteinen työskentely osana sijaishuollossa elävän lapsen hyvinvointia, Suomi	Selvittää mikä merkitys koira-avusteisella työskentelyllä on sijaishuollossa elävien lasten hyvinvointiin.	Sijaishuollon ammattilaiset (n:5)	Aineistonkeruumenetelmänä haastattelut	Koira-avusteisen työskentelyn merkitys sijaishuollon lasten sopeutumisessa yksikköön on suuri ja myönteinen
3	Vähä-Aho, 2017, Koira-avusteinen työskentely lastenkodissa, Suomi	Analysoida ja jäsentää, mitä koira-avusteinen työskentely on lastenkodissa ja	Lastenkodin henkilökunta sekä asiakkaat (Yksilöhaastattelussa n: 5)	Havainnointimuistiinpanot, haastattelut. (satunnaiset materiaalit; kuvat, esitteet)	Työntekijät kokivat, että koira parantaa yhteistyömahdollisuuksia lasten kanssa. Tunteiden

		miten se siellä koe- taan	lasta, n: 1 vastaava- ohjaaja, n: 1 ohjaaja. Erilliset 2.ryhmä- haastatte- lua)		peilaamista koiran kautta ta- pahtui pal- jon
4	Beetz, Julius, Turner & Kotrschal, Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment, Rostockin yliopisto, Saksa	Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, voivatko lapset, joilla on epävarma-välttelevä/epäjärjestynyt kiintymys, hyötyä enemmän koiran sosiaalisesta tuesta, kuin ystävällisen ihmisen, stressaavan tehtävän aikana.	Tutkimme 47:ää (7–11-vuotiasta) miespuolistaa lasta, joilla oli epävarman välttelevä tai epäjärjestynyt kiintymys. Yhdellä lapsiryhmällä oli mukana ystävällinen terapiakoira (n = 24), toisessa kontrolliryhmässä ystävällinen ihminen (n = 10) ja toisessa	Eroahdistustesti, SAT. Trier sosiaalinen stressitesti lapsille. (TSST-C) -testi, Syljen kortisoloin toistuvaa mittausta käytettiin HPA-akselin psyko-fysiologisen reaktion arvioimiseksi TSST-C:hen. ANOVA post hoc –testi. Wilcoxon-testi	poikalapset, joilla on epävarma ja epäjärjestynyt kiintymys, voivat hyötyä enemmän fysiologisen stressita-sonsa sääte-lystä ystävällisen koiran läsnäollessa kuin ihmisen tai lelukoiran.

			vertailu- ryhmässä lelukoira (n = 13).		
--	--	--	---	--	--

LIITE 3. ANALYSOINTILUOKITTELU

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistäväluokka
Stressin väheneminen (4)	Fysiologiset vaikutukset	Mitä luontaisia vaikutuksia lemmikkikoiralla on?
Tunnetaitojen paraneminen (2,3)	Psyykkiset vaikutukset	
Lohtu (2,3)		
Rauhoittava vaikutus (1,2,3,4)		
Myönteinen vaikutus mielialaan (1,2,3)		
Turvallisuuden tunne (2)		
Sosiaalinen kanssakäyminen (1,2,3)	Sosiaaliset vaikutukset	
Läheisyyden vastaanottaminen (1,2)		
Säännöllisyys ja rutiinit (1,2,3)	Arki koiran kanssa	Miten lemmikkikoiran luontaisia vaikutuksia voidaan hyödyntää lastensuojelulaitoksessa?
Lapselle haastavat tilanteet (1,3)		
Koiran käytös (1,2,3)	Riskit ja niiden vähentäminen	Millaisia haasteita koiraavusteisuudessa on lastensuojelulaitoksessa?
Kulttuuritausta (2)		
Terveysriskit (2,3)		
Koira pelko (2,3)		

Säännöt (1,3)		
---------------	--	--

LIITE 4. ESITE

Innostan sinut liikkumaan

Seurassani on helppo lähteä ulkoilemaan. Kouluttamiseni, lenkkeily ja kanssani leikkiminen tarjoaa mahdollisuuksia liikkua enemmän. Yhdessä tekeminen lisää positiivisia tunteita.

📍 Vanhakoivistontie 12, 28360 Pori
 🌐 lehmuskolo.fi
 ✉ info@lehmuskolo.fi
 📱 Lehmuskolo
 📷 lehmuskolo

Lenkkeily sekä pihaleikit koiran kanssa lisäävät fyysistä kuntoa. Koira auttaa luomaan päivärutmia ja rutineja sekä lisää ulkoilua, joka auttaa pitämään yllä hyvää mielen terveyttä.

Lasten- ja nuorten koti Toukola

Toukola on perustason lastensuojeluyksikkö lisäresurssilla, jossa on erityisosaamista neuropsykiatriasta ja kiintymyssuhdetraumoista.

Toukola sijaitsee Porin Metsämaalla.

Yksikönjohtaja
 Tiina Rantala
 044 533 5704

Esite on tehty osana sairaanhoitajaopintojen oppinäytetyötä. Tekijät: Sairaanhoitajaopiskelijat Jasmin Ruusniemi, Johanna Laiho ja Henna-Riikka Hissa. 2024. Koira-avusteisuus lasten- ja nuorten koti Toukolassa - Esite Lehmuskolo Oy:lle. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Miten voin olla avuksi?

Koira-avusteisuus Lasten- ja nuorten koti Toukolassa

Toukolassa yhdistämme koira-avusteisuuden tarpeen mukaan yksilöllisesti osaksi lapsen asiakas- ja kasvatussuunnitelmaa. Omistajansa työparina toimii lapsiin tottunut, koulutettu Stabijhoun-rotuinen koira, joka on vakuutettu ja terveystarkastettu.

Autan kohtaamaan vaikeat tunteet

Minua voi käyttää kommunikoinnin välineenä vaikeissa tilanteissa kuten palavereissa ja tapaamisissa. Läsnaoloni ja toimintani seuraaminen helpottaa tunnistamaan ja käsittelemään tunteita.

Autan saamaan läheisyyttä

Koira motivoi ja antaa positiivista palautetta eleillään. Koiran opettamiseen ja hoitamiseen osallistuminen antaa onnistumisen kokemuksia lapselle itselleen ja kohentaa itsetuntoa. Koiran avulla lapsi voi myös harjoitella sanoittamaan eri tunteita sillä koira pystyy aistimaan ihmisen tunnetiloja ja vastaamaan niihin.

Tervehdin kaikkia aina iloisesti ja hyväksyvästi. Lähelleni on helppo tulla antamaan halauksia ja silityksiä. Minulla on tarjota huomiota sekä läheisyyttä niillekin ketkä eivät sitä ota muilta vastaan. Seurani tuo lohtua sitä kaipaaville.

Eläinten läsnäolon on havaittu rauhoittavan parasympaattisen hermoston toimintaa sekä lisäävän oksitosiinin ja mielihyvähormonien, dopamiinin ja endorfiinin, määrää veressä. Koiran läsnäolon on todettu vähentävän ahdistuneisuutta ja stressin tunnetta. Koira voi tyydyttää läheisyyden ja lohdutuksen tarpeita lapsen ollessa stressaantunut.

Autan sinua olemaan ryhmässä

Vietän aikaa yhteisissä tiloissa helpottaen tutustumista muihin lapsiin ja henkilökuntaan.

Autan luomaan keskusteluyhteyden tarjoten yhteisen puheenaiheen ja kiinnostuksen kohteen.

Autan keskittymään läksyjen tekoon ja lukemiseen

Läsnaoloni rauhoittaa yhteisiä hetkiä ja lisää myönteistä mielialaa suoriutua koulutehtävistä sekä arjen töistä.

Koiran läsnäolo itessään vähentää vuorovaikutukseen liittyviä paineita, koska koiralla on luontainen kyky kohdata avoimesti erilaisia kommunikoojia. Lapsen voi olla helpompi harjoitella vuorovaikutustaitoja tai vahvistaa puutteellista kommunikaatiota koiran avulla.

